

 Slovensko ljudsko
Gledališče Celje

Sezona 2008/2009

Simon Bent

ELLING

Tina Kosi, upravnica

Borut Smrekar, pomočnik upravnice

Tatjana Doma, dramaturginja

Miran Pilko, tehnični vodja

Jože Volk, lektor

Jerneja Volfand, vodja programa

Telefon +386 (0)3 4264 214

Faks +386 (0)3 4264 220

E-naslov: jerneja.volfand@slg-ce.si

Borut Odlazek, vodja marketinga in odnosov z javnostmi

Telefon +386 (0)3 4264 205

E-naslov: borut.odlazek@slg-ce.si

Urška Zimšek, blagajničarka

Telefon +386 (0)3 4264 208

E-naslov: blagajna@slg-ce.si

(Blagajna je odprta vsak delavnik
od 9.00 do 12.00 in uro pred predstavo.)

Tajništvo

Telefon +386 (0)3 4264 202

Faks +386 (0)3 4264 220

Centrala +386 (0)3 4264 200

E-naslov: tajnistvo@slg-ce.si

Spletna stran: www.slg-ce.si

Ustanovitelj SLG Celje je Mestna občina Celje.

Program gledališča finančno omogoča Ministrstvo za kulturo RS.

SVET SLG CELJE

Miran Gracer, Drago Kastelic (predsednik), Zdenko Podlesnik,
Miroslav Terbovc, Aleš Vrečko

ČLANI STROKOVNEGA SVETA SLG CELJE

David Čeh, Slavko Deržek, Marijana Kolenko, Tomaž Krajnc,
Rastko Krošl (predsednik), Robert Vodušek

OSREDNJA
KNJIŽNICA
CELE

Simon Bent

ELLING

Po romanu Ingvarja Ambjørnsena in odrski verziji
Axla Hellsteniusa v sodelovanju s Pettrom Næssom

Komedija
Prva slovenska uprizoritev

Prevajalka **Tina Mahkota**
Režiser **Andrej Jus**
Dramaturginja **Tatjana Doma**
Scenografinja **Mojca Kocbek Vimos**
Kostumografinja **Jasna Vastl**
Avtorja glasbe **Jaka Hawlina** in **Luka Ropret**
Lektor **Simon Šerbinek**

IGRALCI

Elling Renato Jenček
Kjell Bjarne Kristijan Guček
Alfons Jorgensen Miro Podjed
Frank Åsli, **Pesnik** Aljoša Koltak
Reidun Nordsletten, **Gunn**, **Johanne**,
Pesnica Barbara Medvešček

Vodja predstave **Anže Čater** • Šepetalka **Jasna Prebil** • Lučni mojster **Dušan Žnidar** • Tonski mojster **Drago Radaković** • Rekviziter **Emil Panič** • Dežurna tehnik **Svetislav Prodanović** in **Dani Les** • Šivilje **Zdenka Anderlič**, **Dragica Gorišek**, **Marija Žibert** • Frizerki **Maja Zavec**, **Marjana Sumrak** • Garderoberki **Melita Trojar**, **Mojca Panič** • Odrska mojstra **Radovan Les** in **Gregor Prah** • Tehnični vodja **Miran Pilko** • Upravnica mag. **Tina Kosi**

V predstavi je uporabljen Schubertov samospev Zeiligkeit.

Premiera 19. septembra 2008

Norveški pisatelj Ingvar Even Ambjørnsen - Haefs (1956) je zaslovel s tetralogijo *Elling*, ki jo sestavljajo romani *Pogled v raj* (*Utsikt til paradiset*, 1993), *Ptičev ples* (*Fugledansen*, 1995), *Krvna brata* (*Brødre i Blodet*, 1996) in *Ljubi me jutri* (*Elsk meg i morgen*, 1999). V vseh knjigah tetralogije nastopa glavni lik Elling. Filmska uspešnica *Elling* v režiji Petra Næsssa temelji na romanu *Krvna brata*. Film je bil v glavnem posnet v Oslu, prislužil pa si je nominacijo za oskarja za najboljši tuji film leta 2002. Poleg tega je bil nagrajen na številnih uglednih festivalih: nagrada za najboljšega novega režiserja na festivalu San Sebastián International Film Festival, nagrada za najboljši film na Seattle International Film Festival, nagrada občinstva na Warsaw International Film Festival in Würzburg International Filmweekend ...

Odrska priredba Simona Benta je nastala leta 2007 in bila uprizorjena v Bush Theatre v Londonu, julija 2007 pa se je uprizoritev preselila na West End v Trafalgar Studio.

Na začetku dogajanja komedije *Elling* se srečamo z glavnim likom takoj po smrti njegove mame, ki zanj pomeni zelo stresno situacijo. Elling je moški pri štiridesetih, mamin sinček, ki je celo življenje preživel popolnoma izoliran skupaj z mamo. Po mami smrti ostane povsem sam na svetu, kjer se ne znajde. Izguba edine osebe, ki mu je bila v življenju blizu, povzroči pri njem popolni kolaps. Zapre se v stanovanje in se osami pred celim svetom. Socialna služba vdre v stanovanje in ga pošlje v institucijo. Mučita ga vrtoglavica in tesnoba, kar mu preprečuje, da bi samostojno zaživel v zunanjem svetu. V norišnici si deli sobo z naivnim, preprostim, s seksom obsedenim »orangutanom« Kjellom Bjarnejem. Naloga socialne službe norveške vlade je, da asimilira ljudi, ki imajo psihične težave, nazaj v družbo. Zato jima

norveška vlada po dveh letih bivanja v instituciji plača stanovanje v Oslu, kjer je zanju vsak dan nov izziv, saj morata dokazati, da sta sposobna vsakdanjih opravil in »normalnega« življenja med ljudmi, drugače se bosta morala vrniti v institucijo. Nad njunimi dejanji bdi socialni delavec Frank. Na začetku je zanju velikanski izziv izhod iz stanovanja in nakupovanje hrane. Elling in Kjell Bjarne sta na začetku popolnoma odvisna drug od drugega - plašni Elling si ne upa iz stanovanja, mučita ga vrtoglavica in tesnoba, Kjell pa potrebuje njegove nasvete, vodstvo in Ellingove izmišljene zgodbe, polne žgečkljivih dogodivščin z najrazličnejšimi ženskami, iz česar se rodi močno prijateljstvo in zavezništvo. Oba sta prvič v življenju zapletena v prijateljski odnos in izkaže se, da je njuno prijateljstvo prav tako komplicirano kot resna ljubezenska zveza. Elling in Kjell ugotovita, da lahko preživita v t. i. normalnem svetu in celo spleteta prijateljstva brez pomoči socialne službe. Prihod novih ljudi v njuni življenji prinese tudi ljubosumje in seveda strah, da bosta drug drugega izgubila. Prav novi čustveni izzivi, predvsem strah pred izgubo prijatelja in pa ljubosumje, jima dajo moč in pogum, da stopita v življenje in se osamosvojita. Elling odkrije svoj skriti talent – pesništvo, in spozna Alfonsa, prijatelja in pesniškega mentorja, ki je pred mnogimi leti po ženini smrti nehal pisati in se nekako umaknil iz življenja. Kjell Bjarne svetu razkrije svoje avtomehanične sposobnosti in spozna nosečo Reidun, ki v življenju nujno potrebuje moškega.

Čeprav sta si Elling in Kjell Bjarne na prvi pogled popolnoma različna, jima je skupnih kar nekaj stvari, ki so usodno zaznamovale njuni življenji. Oba zaznamuje odnos z materjo: Elling je odrasel ob posesivni in dominantni materi, Kjell Bjarne pa ob odsotni, iz skopih pripomb v besedilu je možno sklepati, z alkoholom zasvojeni materi. Oba zaznamuje odsotnost očeta ali drugega trdnega nadomestnega očetovskega lika. Oba imata nerazčiščen odnos do seksualnosti: Elling zanika vse meseno in do seksualnosti izraža odpor in gnus, Kjell Bjarne pa je obseden s spolnostjo, vseskozi fantazira o ženskah, boji se, da v življenju nikoli ne bo seksal, hkrati pa ga je neznansko strah stika z ženskami.

Šele v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja se je v evropskem prostoru in v ZDA začelo bolj sistematično raziskovanje vloge očeta v družini. Številne raziskave so spremljale vpliv očetove odsotnosti na razvoj spolne vloge, inteligenčni kvocient, šolske dosežke in moralni razvoj. Precejšnje število raziskav poudarja pomembnost očetove navzočnosti v družinskem življenju. Čeprav rezultati posledic odsotnosti niso popolnoma nedvoumni, so številni raziskovalci pripravljeni potrditi, da »pomanjkanje očeta« pomeni večje tveganje, da se bodo pri otrocih kasneje v življenju pojavili različni problemi. Martina Žmuc - Tomori v knjigi *Klic po očetu (1988)* opozarja, da »besede odsoten ni treba jemati dobesedno, dovolj je že, da se oče,

ki je sicer formalno član družine, prikaže doma bolj poredko, pa se mu že lahko zgodi, da ga bodo imeli otroci za odsotnega«.

Veliko otrok brez očeta se v primerjavi z drugimi počuti manj vredne. Vpliv očetove odsotnosti se v nekaterih pogledih pri otrocih obeh spolov razlikuje, raziskave pa kažejo, da je le-ta bolj usodna za dečke kot za deklice.

Spolna vloga se začne oblikovati in utrjevati že zelo zgodaj v otroštvu. Zato so vzgojne izkušnje v prvih letih življenja v tem smislu zelo pomembne. Zgodnja očetova odsotnost pri dečkih naj bi bila v tem smislu bolj odločilna kot pri deklicah. Raziskave kažejo, da se že igre triletnih dečkov, ki odraščajo brez očeta, razlikujejo od iger vrstnikov, ki za očetov vzgojni in čustveni vpliv niso prikrajšani. Pri igri z lutkami redkeje prevzemajo moške vloge, igrajo se manj socialnih scen, podrejšajo se in izražajo sovražnost na posebno impulziven, nezrel način.

Očetova odsotnost zavira razvoj otrokovih spoznavnih in inteligenčnih sposobnosti toliko bolj, kolikor pomembnejša je očetova socialna, kulturna in statusna vloga v družbi in kolikor bolj je uveljavljeno očetovo dejavno sodelovanje pri vzgoji otrok. V takih okoliščinah je očetov lik simbolično povezan z vrednotami, kot so razum, znanje, učinek in uspeh. Tako je oče tudi dejanski posrednik teh vrednot v družini ter spodbuja ta prizadevanja pri otrocih. Kjer je materina vloga na tem

področju enakovredna očetovi, vpliv očetove odsotnosti ni tako izrazit.

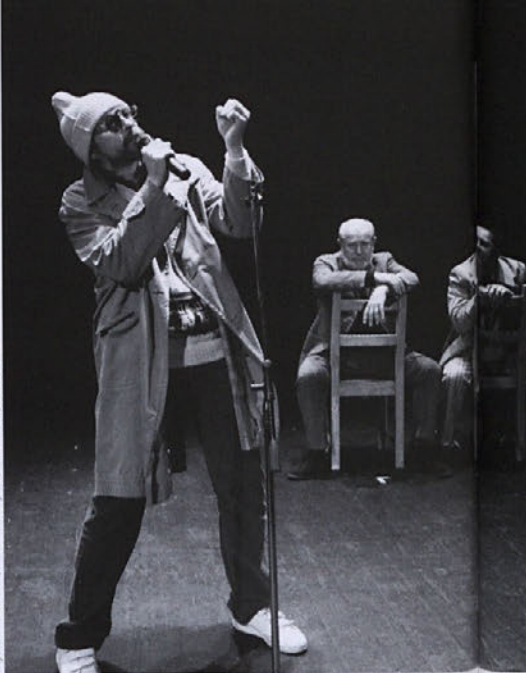
Razvoj spoznavnih sposobnosti je prirojena sposobnost prilagajanja na okolje. To prilagajanje se začne takoj ob rojstvu. Otrok s tem, ko sesa mamino bradavico, ko s prsti preizkuša predmete in opazuje okoli sebe, gradi vse bolj izpopolnjeno sliko okolja, hkrati pa postaja vse bolj sposoben ravnanja s temi predmeti. Očetova odsotnost bolj občutno zavre spoznavne sposobnosti pri dečkih kakor pri deklicah. Pri dečkih brez očetov se bolj razvijejo tiste sposobnosti, ki so povezane z besednim izražanjem, medtem ko so sposobnosti za matematično in logično mišljenje manjše. Ta razlika je toliko večja, kolikor zgodnejša in daljša je očetova odsotnost in kolikor dejavneje mati prevzame njegov delež. Za dečke, katerih spoznavne lastnosti spodbuja in usmerja bolj mati kot oče, so značilna umetniška nagnjenja in tudi bolj izrazita umetnostna kot znanstvena zanimanja. Otroci, ki so pred petim letom imeli možnost za ustrezní nadomestni očetovski lik, se po spoznavnih in inteligenčnih sposobnostih ne razlikujejo od otrok z očetom.

Anksioznost

Anksioznost ali tesnoba je del normalnega čustvovanja. Običajno je anksioznost, oziroma strah ali tesnoba, popolnoma normalna reakcija na dejansko ali grozečo nevarnost. Je neprijetno čustvo, ki ga ponavadi spremljajo fiziološke in vedenjske

spremembe. Kadar določeno situacijo zaznamo kot težavno ali bolečo, to je, ko je stres izrazito negativen, naši možgani telesu sporočijo, naj se pripravi za nevarno situacijo. Tako kot kašelj odstranjuje tujke iz dihalnih poti in bolečina omogoča umik ter prepreči nadaljnje poškodbe, tako nam tudi anksioznost pomaga ubežati trenutni nevarnosti ali se izogniti prihodnji. Anksioznost pripravi naše telo na boj ali beg – poveča aktivnost možganov, pospeši delovanje srca in povzroči boljšo prekrvitev mišic. Čeprav v današnjem času beg pred nevarnostjo običajno ne pomeni teka pred divjo živaljo, je anksioznost vseeno koristna reakcija. Zaradi strahu pred nesrečo vozimo počasneje, kot bi sicer, zaradi tesnobe pred morebitnim neuspehom se pripravljamo na javni nastop ali učimo za izpit.

Aljoša Koltek, Miro Podjedi, Renato Jančič

Včasih pa ta varovalni mehanizem anksioznosti deluje narobe in se sproži tudi takrat, kadar ni nevarnosti. Telo se na namišljene bojzani odziva na enak način kot na prave nevarnosti. Tedaj lahko anksioznost sproži že nenevarna situacija ali bitje, reakcija je lahko pretirana ali pa traja predolgo. Telo je pripravljeno na beg ali boj s sovražnikom, pravi sovražnik pa se v resnici skriva v nas samih. In če nas tak neustrezen strah ovira v vsakodnevnem življenju, govorimo o t. i. anksioznih motnjah.

Anksiozne motnje se pojavljajo v vseh življenjskih obdobjih, tako pri otrocih kot tudi pri starejših. Prizadenejo oba spola,

Barbara Medvešček, Kristijan Guček

čeprav so pri ženskah pogostejše. Anksiozne motnje so poleg depresije najpogostejše duševne motnje v razvitem svetu. Po najnovejših ocenah v Evropi za anksioznimi motnjami trpi 41 milijonov ljudi. K razvoju anksioznih motenj so zlasti nagnjeni tisti ljudje, ki so perfekcionisti, ljudje, ki imajo večjo potrebo po odobravanju s strani okolice, ljudje, ki slabo prenašajo kritiko in imajo močno potrebo imeti kontrolo ter tisti, ki se nagibajo k zanemarjanju občutkov, da so pod stresom.

Anksiozna motnja ni le neprijetna za posameznika, ampak pomembno vpliva na številna področja bolnikovega življenja. Težave v medosebnih odnosih, izogibanje aktivnostim, ki naj bi bile prijetne, in manjša uspešnost na delovnem mestu so le nekatere izmed posledic. Poleg tega pa je anksioznost pogosto povezana tudi z depresijo, kar v najhujših primerih vodi celo v samomor.

Simptomi tesnobe se kažejo v vztrajnem strahu pred socialnimi situacijami z neznanimi ljudmi, pretiranjem strahu glede številnih dogodkov, aktivnosti ali situacij, težavah z oteženim dihanjem ali pospešenim utripom srca brez kakšnega očitnega razloga, doživljanju pretirane tesnobe v interakcijah z vrstniki, v vztrajnem in nerazumljivem strahu pred določenim predmetom ali situacijo (letenje, višina, živali), doživljanju občutka zamrznjenosti, povečani odvisnosti od odrasle osebe in izbruhih togote ob

izpostavljenosti predmetu ali situaciji, ki se je oseba boji, pretiranih skrbih glede kompetentnosti in kakovosti dela, padcu učinkovitosti pri delu, zavračanju letom primernih socialnih aktivnosti, pretiranjem umivanja, preverjanju stvari ali preštevanju, težavah s koncentracijo, razdražljivosti, težavah s spanjem ...

Simptomi se kažejo na štirih ravneh: na ravni telesnih reakcij, čustvenih reakcij, na ravni misli in vedenja. Najpogostejši psihični znaki anksioznosti: psihična napetost, razdražljivost in motena koncentracija. Poleg teh pa še posebej izstopajo telesni znaki: razbijanje srca, težko dihanje, vrtoglavica, bolečine v trebuhu, glavobol, slabost in še številni drugi. Anksiozne motnje so najpogostejše psihične motnje in zaradi njih trpi več kot 10 odstotkov ljudi po vsem svetu. Anksioznih motenj je več in se med seboj razlikujejo po trajanju in izražanju anksioznosti ter vzroku, ki jo sproži. Najpogostejše med njimi so generalizirana anksioznost, panična motnja in socialna fobija.

Generalizirana anksioznost

Pri generalizirani anksiozni motnji prevladuje zaskrbljenost, napetost in nelagodje. To je motnja, ki jo označuje stalna, neobvladljiva zaskrbljenost. Napetost je lahko psihična ali mišična (s tem so povezane bolečine, huda utrujenost), možno je tudi samo hitro bitje srca, težave v koncentraciji in pozabljenost, slabost in slaba prebava,

bolečine v trebuhu (pri otrocih) ... Navadno so osebe s to motnjo že od nekdaj bolj občutljive. Bojijo se, da bi se kaj neprijetnega pripetilo ljudem, ki jih imajo radi, ali pa je zaskrbljenost vezana na vrednote posameznika – zdravje, družino, službo ... Prisoten je dvom vase in v možnost rešitve. Oseba se ukvarja predvsem s telesnimi simptomi ali pa z negativnimi mislimi.

Ljudje z generalizirano anksiozno motnjo so praktično stalno tesnobni, zaskrbljeni in napeti. Ne morejo se sprostiti niti ponoči, zato imajo težave s spanjem, skrbi pa običajno spremljajo tudi številne telesne težave, kot so glavoboli, potenje, drgetanje ali težko dihanje.

Vsaj 5 odstotkov ljudi vsaj enkrat v življenju zbolijo za generalizirano anksioznostjo (pogostejše ženske), zdravljenje je velikokrat uspešno, ampak dolgotrajno.

Panična motnja

Ločimo *panični napad* in *motnjo*. Panični napad je izjemno neprijeten, a povsem nenevaren, za posameznika in okolico pa lahko dramatičen, saj ga spremlja vrsta telesnih in duševnih simptomov tesnobe. Ob paničnem napadu se oseba boji, da bo umrla, izgubila zdrav razum ali pa nadzor nad svojim vedenjem. Najpogostejše se pojavi v zgodnjih do srednjih dvajsetih letih. Oseba, ki je pod hudim stresom (izgube, izjemne obremenitve, novoodkrita bolezen, družinske težave ...),

razvije zelo povečano osnovno raven tesnobe in sledi spontano sproženje paničnih napadov.

Pri panični motnji gre za dvoje. V času med napadom se oseba boji novega napada in razvije različne mehanizme izogibanja ali obvladovanja. Sproženje novega napada ni več spontano, ampak se ustvari začaran krog in posameznik enega od telesnih simptomov tesnobe napačno razume kot znak hude nevarnosti (hitro bitje srca → kap me bo), čeprav je bilo hitro bitje srca sproženo s hitro hojo po stopnicah. S tem se njegova tesnoba okrepi, srce bije še hitreje in potrdi njegovo sklepanje in poveča strah, tako da srce bije še hitreje in poveča strah, dokler se ne sproži panični napad.

Ljudje s panično motnjo doživljajo ponavljajoče napade intenzivnega strahu, ki se pojavijo iznenada, nenapovedano, brez zunanje razloge in brez realne ogroženosti. Panični napadi se lahko pojavijo večkrat tedensko ali celo nekajkrat na dan in pomenijo za bolnika pomemben stres. Zato bolniki s panično motnjo razvijejo močan strah pred naslednjim napadom. Enkrat v življenju bo približno 3 odstotke ljudi zbolelo za panično motnjo. Motnja se lahko večkrat ponovi, je pa razmeroma dobro ozdravljiva.

Ljudje s panično motnjo pogosto občutijo naslednje simptome: občutek nenadne nevarnosti in potrebe po begu, razbijanje srca, bolečine v prsih, tresenje ali

trepetanje, vrtoglavica, omotičnost, slabost v trebuhu, težave pri dihanju, stiskanje v grlu, mravljinca ali otrplost rok, rdečica ali mraženje, potenje, občutek nerealnosti ali ločenosti od telesa, strah pred izgubo kontrole, strah pred norostjo ali neprimernim obnašanjem, strah pred smrtjo.

Socialna fobija

Socialna fobija je pretiran, bolezenski strah pred drugimi ljudmi, še posebej ko je bolnik v centru pozornosti. Določena stopnja treme je seveda povsem normalna v takih situacijah, vendar nas ta strah ne onemogoča in nalogo lahko opravimo. Socialna fobija pa bolnika bistveno ovira. Najpogostejši je pretiran strah pred javnim nastopanjem, lahko pa se stopnjuje do strahu pred prehranjevanjem v lokalu ali pisanjem v prisotnosti drugih ljudi, kot npr. pri podpisovanju čeka. Nepomembne napake v takih situacijah se bolnikom zdijo katastrofalne, počutijo se nesposobne obvladovanja socialnih situacij, zato se jih izogibajo in se izolirajo od drugih ljudi. Na delovnem mestu, ki zahteva stike z ljudmi, so neuspešni. Socialna fobija se pojavi pri približno 11 odstotkih ljudi.

Fobične motnje

Pri fobičnih motnjah gre za hud strah pred določenimi predmeti ali situacijami: ločitev od staršev, javno nastopanje, srečanje s pajki, kačami, višino, nevihtami, medicinskimi postopki ... Zelo pogoste so pri otrocih. Nastanejo po principu klasičnega pogojevanja, kjer je beg iz

zastrašujoče situacije takšno olajšanje, da deluje kot pozitivna podkrepitev. Bolj ko se človek izogiba, večji je strah. Vedno je prisotno izogibanje in napačno prepričanje, da so simptomi tesnobe nevarni. Fobične motnje delimo na: *agorafobijo* (strah pred velikimi, odprtimi prostori), *socialno fobijo* (strah, da bi se osramotili, izpadli neustreznosti, da bi se nam smejali, ali pa da bi izpadli "neumni" ...) in *specifične fobije*. Zelo pogoste so t. i. specifične fobije, to je strah pred določenim objektom ali situacijo. Več kot eden izmed 10 ljudi se pretirano boji kač, miši, neviht ali letenja. Čeprav se posameznik zaveda, da strah ni smiseln, se ga ne more znebiti. Kljub prisotnosti strahu pa se večina uspe tem situacijam izogniti, tako da jim fobija ne povzroča kakih bistvenih težav v življenju.

Za zdravljenje anksioznih motenj se uporabljajo različna zdravila, pogosto v kombinaciji s psihoterapijo, lahko pa samo psihoterapija.

Viri:

Martina Žmuc - Tomori, Klic po očetu, Cankarjeva založba, Ljubljana 1988

<http://www.ezdravje.com/si/zivcevsje/anksioznost/>

<http://www.psihiater-leser.com/452/27564.html>

<http://www.pfizer.si/index.asp?id=02.02.10>

<http://www.psihoterapija-mz.si/zanimivosti-in-nasveti/anksiozne-motnje.html>

<http://www.viva.si/clanek.asp?id=3204>

Simon Šerbinek

Elling in Kjell pod drobnogledom

Pričujoči zapis je nastal na podlagi pogovora ekipe ustvarjalcev uprizoritve *Elling* s prof. dr. Bojanom Zalarjem, klin. psih. spec., kjer smo se pogovarjali o njegovem strokovnem videnju dogajanja v komediji *Elling* in njenih glavnih akterjih. Poskušal bom predstaviti nekaj glavnih tem, okoli katerih se je sukal naš pogovor.

Je Elling klinično bolan?

Lahko bi dejali, da je izredno inteligenten, tudi čustven in empatičen, in kot tak je nagnjen k bolj globokemu doživljanju sveta. Tesen odnos med njim in mamo je poleg drugih dispozicij kriv, da se je kmalu po njeni smrti sesul in sam pristal na hospitalizacijo. Obstaja več vidikov raziskovanja človekovega psihičnega doživljanja. Od različnih metod je bil včasih bolj pogost psihoanalitičen pristop, ki je bil nekaj časa precej aktualen in je močno poudarjal človekovo odraščanje, težnje, frustracijo, socializacijo, doživljanje in dajal večji pomen okoljskim ter subjektivnim dejavnikom (psihološkim), kot biokemiji ali genetiki. Drug vidik je biološki, ko npr. genetski pristop poudarja, da ima okolje, v katerem se posameznik nahaja, le malo vpliva na to, da pride do psihopatološke motnje. Danes je uveljavljen sistemski pristop, ki ne izključuje različnih obravnav, temveč jih smiselno nadgrajuje in interaktivno upošteva. Pri Ellingu prevladujejo posebnosti Aspergerjevega sindroma (AS), ki je prepoznaven tudi v odraslosti, začenja pa se v zgodnjem otroštvu. Zanj so značilne enake kvalitativne abnormnosti vzajemne socialne interakcije, kot so značilne za avtizem, poleg tega pa še utesnjen, stereotipen, ponavljajoč se izbor interesov in aktivnosti. Od avtizma se razlikuje predvsem po dejstvu, da ni splošnega

Renato Jenček, Kristijan Guček

zaostanka v govornem izražanju ali kognitivnem razvoju. Motnja je pogosto povezana z izrazito neokretnostjo. Te abnormnosti se zelo rade nadaljujejo še v adolescenco in odraslost. Psihotične epizode se lahko pojavijo v odraslosti, kar se je zgodilo tudi Ellingu, ko je izgubil mamo, s katero sta imela verjetno simbiotično povezavo.

Zakaj je Elling pristal v norišnici?

Umrta mu je mama in njegova reakcija na smrt edine osebe, s katero je sploh imel intenzivnejši medosebni odnos, je popolnoma normalna. Izguba in trpljenje dvajsetletnika, ki se razide z ljubljeno osebo, sta neprimerno manjša, kot pa izguba partnerja, potem ko je človek z njim preživel pol stoletja. Po besedah dr. Zalarja je šlo pri Ellingu v primeru hospitalizacije za akutno motnjo, pri sicer že trajneje prisotni kronični obliki AS.

Njegova ekstremna socialna odmaknjenost, v kateri Elling preživi ogromno časa, odmaknjen od vseh drugih ljudi, njegov svet naredi nekoliko nenavaden in neobičalen. Človek potrebuje interaktivnost, realen in kritičen odnos do dogajanja ter distanco do predstavnih ali neposrečenih misli in vedenja, saj potem lahko živi normalno in lažje preživlja svoje krize. Kljub svojim težavam, ki jih ima, je Elling dober človek. Gotovo pa njegova osebnost temelji na čudnosti - čudaštvu, ali, kot se sam avtor izrazi, z angleško besedo 'rare' v smislu, da je neobičalen. Čeprav avtor dramatizacije uporabi to oznako za Kjella Bjarneja, Elling v tem primeru govori tudi o sebi. Najbrž je to stična točka, na kateri se dva zelo različna prijatelja srečata in ne pomeni, da si dva 'norca' ne moreta pomagati in da je ta situacija, ki jo postavi Simon Bent, nerealna, nezdružljiva.

Kaj ima Elling skupnega s shizoidno osebo?

Iz teksta je razvidno, da je njegova komunikacija nekoliko posebne narave, nekoliko drugačna od ljudi, ki se navezujejo na kontekst situacije, v kateri se nahajajo. Dr. Zalar navaja primer, da bi človek, ki upošteva kontekst, oblekel kratke hlače na plažo, medtem ko bi za obisk pri ministru v isti obleki izpadel čuden, neobičalen in nenavaden. Tudi Elling obleče plašč čez pižamo, potem ko se, razočaran nad prijateljem Kjellom, odpravi v noč. Elling se velikokrat izraža metaforično, in to ne glede na kontekst, kar se da v predstavi uporabiti kot zelo učinkovito sredstvo v igralski nalogi. Po mnenju dr. Zalarja bi pri Ellingu lahko govorili o lažji obliki Aspergerjevega sindroma. Za lažje razumevanje pri značilnostih obnašanja, zgoraj navedenega sindroma, naj navedem

nekaj podrobnosti, ki sem jih povzel po http://www.avtizem.org/forum/forum_posts.asp?TID=8

Večina primerov Aspergerjevega sindroma se diagnosticira okoli 7. leta starosti ali še kasneje. To je v večini primerov zaradi tega, ker se osebe z Aspergerjevim sindromom zelo dobro razvijajo in tudi nimajo 'problemov' s čustvovanjem - izjemno se navežejo na člane družine, prijatelje, čeprav je ta odnos velikokrat neobičalen. Tega pri otroku z diagnozo klasični avtizem ni.

Po opisih staršev so vsi najprej opazili splošne probleme v obnašanju, stereotipno vedenje in interese, težave z motoriko, socialne abnormnosti in govorne težave.

Prognoza za ljudi z Aspergerjevim sindromom je dobra, čeprav obstaja

Renato Jenček, Miro Podjed

Renato Jenček, Aljoša Koltak, Kristijan Guček

Renato Jenček, Barbara Medvešček

Renato Jenček, Miro Podjed

riziko določenih pridruženih motenj, kot je depresija, manija ...

Aspergerjev sindrom, prav tako kot avtizem, ni povsem odpravljljiv. Vendar pa lahko zgodnja in pravilna obravnavo prinese dobre rezultate ter omili simptome. Pomembno je npr., da se otrok oz. posameznik s to motnjo nauči kontrolirati in obvladovati svoje obnašanje. Za otroka z Aspergerjevim sindromom je pomembno, da se nauči delovati v skupini. Socialnih veščin se lahko nauči npr. s pomočjo TEACCH-programa: razvijanje socialnih aktivnosti, izboljšanje razumevanja socialnih odnosov, utrjevanje vsega tega, kar se nauči v naravnih pogojih.

Poudariti je potrebno predvsem, da ljudje z Aspergerjevim sindromom ne znajo in velikokrat tudi ne morejo komunicirati (tu ni mišljen le govor, temveč vse, kar se dotika socializacije) tako kot ostali, ki nimajo te motnje. Zato se morajo vsega tega naučiti.

Termin Aspergerjev sindrom je leta 1981 vpeljala L. Wing, da bi z njim opisala sposobne otroke z avtizmom (otroke, ki niso ustrezali Kanerjevemu opisu avtizma). Opirala se je na opis, ki je zasnovan na opazovanjih dr. H. Aspergerja. On je te otroke klical 'mali profesorji' in za nekatere otroke z Aspergerjevim sindromom to res drži. Zelo dober opis Aspergerjevega sindroma daje avtobiografsko delo Temple Grandin: *Thinking in pictures* (1995).

Simptomi Aspergerjevega sindroma so naslednji: oseba težko navezuje prijateljstva ali pa sploh nima želje po tem, zaposlena je z enostranskimi, dolgotrajnimi pogovori o neki stvari, brez da opazi, da jih sogovornik posluša ali da celo želi spremeniti temo, pomanjkanje očesnega kontakta (izmikanje, kot da ji je nerodno ali da se sramuje - sama pravi, da lažje govori, če ne gleda sogovornika), pomanjkanje razumevanja socialnih znakov, odnosov, zakasneli razvoj govora, formalno in pedantno, včasih monotono govorjenje, zdi se egocentrična in samozadostna, ima izjemno dober spomin, po drugi strani pa 'ne razume' enostavnih ukazov, preobčutljiva je na nekatere dražljaje, kot so npr. zvoki, svetloba ..., obsedena s predmetom, temo ..., ne mara sprememb, rada ima rituale in rutino, slabše prepozna čustva drugih, značilno je tudi posebno razmišljanje (npr. v slikah), težko se skoncentrira, pogosta je avtoagresija ...

V teh vrsticah bi morda marsikdo našel delček sebe. Dr. Zalar tako Ellingu ne pripisuje grobe duševne motnje, temveč bolj čudaštvo, ki se ga lahko odlično odigra. Pri duševnih motnjah je bolnik namreč prepričan o svojih blodnjah, se pravi, da dobesedno verjame vanje. Elling pa ohranja distanco do svojih zgodb, ki jih namerno pripoveduje Kjellu in mu z izmišljenimi zgodbami vzburja seksualno domišljijo. V svojem pripovedovanju izmišljij pa je seveda zelo prepričljiv, Kjell seveda ne potrebuje posebnih

ELLING

v novi verziji Simona Benta

po romanu Ingvarja Ambjørnsena
v prvotni gledališki priredbi Ayla Hellsteniusa v sodelovanju s Pettrom Næssom

Prevod po izdaji: Oberon Books, London, 2007
Krstna uprizoritev: Bush Theatre, London, 27. aprila 2007
Prevedla: Tina Mahkota, februar 2008

OSEBE

za pet igralcev

ELLING

KJELL BJARNE

ALFONS JORGENSEN

FRANK ÅSLI, tudi PESNIK

REIDUN NORDSLETTEN,
tudi GUNN, JOHANNE in PESNICA

Glavno dogajanje je postavljeno v stanovanje v Oslu in njegovo bližnjo okolico.

Sedanjest.

Začetno prizorišče predstavljata dve postelji na sredini odra, ki stojita diagonalno. Ena je levo zadaj, malce stran od nje po diagonali je omara. Druga postelja je desno spredaj. Vznožji postelj gledata proti levemu prednjemu kotu odra. Ob posteljah sta nizki nočni omarici.

PRVO DEJANJE

Postelji.

*Majhni nočni omarici (na eni je tranzistor)
in omara.*

Kjell Bjarne se zbudi.

Pogleda prazno posteljo nasproti svoje.

Zmečkane rjuhe.

Gleda po sobi.

KJELL: Živjo? Živjo, je kdo tukaj?

Vstane.

Spodnja majica in spodnjice.

Pogleda pod prazno posteljo.

Živjo.

Pogleda proti omari.

Gre proti omari.

Stoji in gleda vanjo.

Živjo.

Tišina.

*Ko se iztegne, da bo odprl omaro, se odprejo vrata
in ven stopi moški v pižami z zvezkom in
baterijo v roki.*

ELLING: Dobro jutro.

KJELL: Dobro jutro. Ti imaš rad omare?

Elling gre k svoji postelji.

*Zvezek in baterijo porine pod vzglavnik in se
začne oblačiti.*

ELLING: Ne bi rad zamudil zajtrka.

KJELL: Si slabo spal?

ELLING: Ne.

KJELL: Ni bilo videti.

ELLING: Saj si spal.

KJELL: Jaz ne spim.

ELLING: Ni bilo slišati.

KJELL: Jaz ne smrčim.

ELLING: Smrčiš.

KJELL: Kaj si dal pod povšter?

ELLING: Nič. Zvezek. Privat zadeva.

KJELL: Tukaj ni nič privat.

Gre.

ELLING: Kam greš?

KJELL: Na zajtrk.

ELLING: Se ne boš oblekel?

KJELL: Saj sem oblečen.

ELLING: Elling.

Ponudi roko Kjellu Bjarneju.

Kjell ne seže vanjo.

KJELL: Kjell Bjarne.

ELLING: Tvoj novi cimer.

KJELL: Vem. Prejšnji je umrl.

ELLING: Ko sem prišel, si spal.

KJELL: Jaz ne spim. Zakaj si tukaj?

ELLING: Zaradi ničesar.

KJELL: Mater, a ti tudi? Potem sva midva edina v tej
norišnici, ki nisva nora.

ELLING: Norveška vlada velikodušno priskrbi bivališče
ljudem, ki ... ki ... ki preživljajo težavno življenjsko
obdobje. Malo so pritiskali name, potem sem pa
le rekel ja.

KJELL: Name se je pa vrglo šest policajev in so me
dali v prisilni jopič, vrgli v marico in prebutali
do nezavesti.

ELLING: Jaz bi moral reči ne.

KJELL: Ogromni policaji, mater, največji, kar sem
jih kdaj videl.

ELLING: Zdaj mi popolni neznanci govorijo o
mojem življenju.

KJELL: Prišežem. Vseh dvanajst.

ELLING: Nimajo svojega življenja, da bi govorili o njem?

KJELL: Petnajst policajev pa jaz zadaj v marici, brez
hlač.

ELLING: Hlače so ti slekli?

KJELL: Ne. Ravno zaprositi sem hotel, ampak se mi
nekako ni zdelo prav, da bi to počel v hlačah.

Hlač nikoli nisem preveč maral.

ELLING: Zaprositi?

KJELL: Ja. Za roko. Žensko.

ELLING: In kaj je rekla?

KJELL: Policijo je poklicala.

ELLING: Potem si jo še kar dobro odnesel.

KJELL: Skoraj štirideset sem star, pa še nikoli
nisem fukal.

ELLING: Pol življenja imaš še pred sabo.

KJELL: Pol življenja je že za mano.

ELLING: Prevelik pomp delajo iz tega.

KJELL: Pomp?

ELLING: Brez dvoma.

KJELL: Moj edini dvom je, če bom jaz sploh kdaj.

ELLING: Za preživetje gre. To je nuja. Brez tega bi
izumrli.

KJELL: Vem.

ELLING: Brez seksa.

KJELL: Nehaj.

ELLING: Povsod je.

KJELL: Prosim te.

ELLING: Celo pri poročilih ... pa voditelji jutranjega
tv-programa provokativno vzbujajo narod –

KJELL: Nehaj.
 ELLING: Ob uri, ko hočem v miru pojesti trdo kuhano jajce.
 KJELL: Prosim, nehaj.
 ELLING: Seks.
 KJELL: Ne.
 ELLING: Mama tega ne dovoli v hiši.
 KJELL: Stopil mi je.
 ELLING: Žival.
 KJELL: Mamin sinček.
 ELLING: Orangutan.
 KJELL: Ko bi vsaj bil. Bi lahko naskočil vsako orangutanko, ki bi prišla mimo, in delal, kar bi hotel.
 ELLING: Že vidim, da rabiš duhovnega voditelja.
 KJELL: Rabim se dol dat.
 ELLING: Tudi tega se naveličaš. Trdo kuhanih jajc pa nikoli.
 KJELL: Nikoli se ne bi naveličal fuka.
 ELLING: Verjemi mi. Jaz sem svetSKI človek.
 KJELL: Si videl dosti sveta?
 ELLING: Poznam ga ko svoj žep. Bil sem tretji častnik na ladji Norway. Na Karibih sem prišel v bordel –
 KJELL: Not pa nage babe?
 ELLING: Tak vtis sem naredil na zamorkle, da so mi pozabile zaračunati.
 KJELL: Porkamaloral! Potem poznaš ti cele kupe štorij.
 ELLING: Seveda.
 KJELL: Kjell Bjarne. Počasi mi boš še všeč.
Ponudi mu roko.
 ELLING: Elling.
Rokujeta se.
 KJELL: Tako si me zrajal, mater, da moram nujno nekaj pojesti. Grev. Vmes mi boš pa še kaj povedal o zamorklah.
 ELLING: Malo pozneje bom prišel dol.
 KJELL: Ne boš pozabil?
 ELLING: Ne bom pozabil.
 KJELL: Pa da ne bi slučajno zamenjal sobe.
 ELLING: Zdaj sva prijatelja, Kjell Bjarne. Saj sva si dala roke.
 KJELL: Še nikoli nisem imel toliko prijateljev.
 ELLING: Jaz tudi ne. V bistvu še nobenega.
 KJELL: Porkamalora. Včeraj zvečer sem bil sam, danes pa ... Nekaj moram pojesti. Gunn se pa le pazi. Da ti ne bo našla zvezka pod povštrom.
 ELLING: Kdo je Gunn?
Kjell odide. (Elling je zdaj oblečen.)
 Odpusti jim, mama, saj ne vedo, kaj delajo.

Prižge tranzistor. Schubertova 'Zeigligheit' ('Sreča').
Odpre omaro.
Vzame iz nje kovček.
Položi kovček na posteljo.
Odpre ga in da vanj pižamo.
Gre nazaj k omari.
Vzame iz nje plašč in si ga obleče.
Pride sestra. (Elling je s hrbtom obrnjen proti njej.)
Ugasne tranzistor.
Elling se obrne.
 Gunn.
 GUNN: Dve leti si bil pri nas, Elling. Danes pa odhajata. Ti pa Kjell Bjarne.
 ELLING: Ja. Dve leti sva bila cimra, zdaj pa je norveška vlada sklenila, da nama da stanovanje, v katerem bova živela, in to v centru Osla, da se bova od tam poskušala vrniti v realnost.
 GUNN: Tole sem našla.
Privleče na dan zvezek.
 ELLING: Na vlak se nama mudi s Kjellom Bjarnejem.
 GUNN: Veliko vlakov imata.
 ELLING: Ne. Točno tega morava ujeti. Ker se morava dobiti s Frankom Åsljem. On dela za vlado.
 GUNN: Kjell Bjarne mogoče niti ne bo hotel na vlak s tabo, ko bo slišal, kar imam povedati. Sedi.
Elling se usede.
 Čigav zvezek je to?
 ELLING: Ne vem.
 GUNN: Ti ni nič znan?
 ELLING: Ne.
 GUNN: Kaj če bi malo pogledal pod povšter?
 ELLING: Zakaj pa?
 GUNN: Nehaj se zafrkavati z mano, Elling.
 ELLING: Saj se ne zafrkavam. Jaz se nikoli ne zafrkavam, Gunn.
Gunn odpre zvezek.
 GUNN bere: »Gunn je hladnokrvna sadistka z možgani velikosti graha, ki je usposobljena za delo v takšni ustanovi, kot je metla z eno ščetino usposobljena za pometanje tal.«
 ELLING: Česa ne poveš.
 GUNN: Cele strani žalitev. Pod tvojim povštrom sem to našla.
Pride Kjell (popolnoma oblečen, v plašču).
 KJELL: O, Gunn, si se prišla posloviti?
 ELLING: Ne, Kjell Bjarne. Gunn naju je prišla zaustavit.

GUNN: Sedi.

Kjell se usede.

Veš, čigav zvezek je to?

Kjell pogleda Ellinga.

KJELL: Ellingov?

Elling odkima.

Ne. Na vlak se nama mudi.

GUNN bere: »Zmeraj sem bil mamin sinček. Edini otrok, kot je bila moja mama. Zelo rada sva tičala skupaj. Nihče ni nikoli prišel na obisk. Ko je mama umrla, so pa prišli. Hoteli so se pogovarjati. Pogovarjati o mami in o meni in o najini intenzivni bližini vsa ta leta. Moj cimer je orangutan. Edino babe pa hrana ga zanimajo. En bolj zabitih apostolov življenja ...

...

Kjell Bjarne ima tako rad moje štorije, da si bom vsak dan izmislil eno zanj.«

Neha brati.

Elling ti je lagal, Kjell Bjarne.

KJELL: Lagal?

GUNN: Mu res tako zaupaš, da si boš upal stanovati s človekom, ki te ima za orangutana?

KJELL: Jaz vem, da sem orangutan.

GUNN: In ki ti laže. Če tega programa rehabilitacije ne boš uspešno zaključil, ne boš nikoli več dobil priložnosti in boš do konca življenja živel v zdravstvenih ustanovah. Se res lahko slepo prepustiš temu človeku? Kako lahko zaupaš človeku, ki zna tako dobro lagati?

ELLING: To niso laži. To so zgodbe.

GUNN: No, Kjell Bjarne?

KJELL: Potem praviš, da nisi pri *Bandidosih*?

ELLING: Recimo, da nisem ravno njihov član.

KJELL: Pa tista bejba, ki si jo pofukal na motorju?

GUNN: Laži.

ELLING: Sama fovšija te je, Gunn.

KJELL: Pa tista fina dama na tropskem otoku, ki je sebe pa tebe namazala s ...

ELLING: S kokosovim oljem.

GUNN: Se ena laž. No, Kjell Bjarne?

Tišina.

KJELL: En drek me briga.

ELLING: Resno misliš?

KJELL: Stoprocentno. Samo, če mi jih boš še pravil.

ELLING: Zvezek, prosim, Gunn.

GUNN: Boš že prišel nazaj. In to kmalu. Jaz znam čakati.

KJELL: Res misliš, da sem zabit?

Elling odpre zvezek in ga pokaže Kjellu.

ELLING: Poglej.

KJELL bere: »Moj cimer je orangutan. Edino babe pa hrana ga zanimajo. En bolj zabitih apostolov življenja. Ampak na en hecen način se počutim varnega, ker je z mano.«

Vrne zvezek Ellingu.

Greva po pir za na vlak.

Kjell vzame kovček in odide.

Postelji se razmakneta.

Ellingova gre skupaj z omaro levo zadaj.

Njeno vznožje je zdaj obrnjeno proti prednjemu dela odra.

Kjellova postelja je desno spredaj.

Obrnjena proti levo spredaj.

Ob posteljah nočni omarici.

Elling na sredini odra.

Pri nogah ima kovček.

Hrup železniške postaje.

Drdranje vlakov, objave po zvočniku, glasovi potnikov itn.

Stoji sam, med naslednjim govorom se hrup na postaji stopnjuje in postaja vse bolj oglušujoč.

ELLING: Nisem sam ... Čakam ... Čakam svojega prijatelja Kjella Bjarneja ... Ja, hvala. Dobro sem ... Kam greva? – S Kjellom Bjarnejem greva seveda v Oslo ... Enosmerno? Obstaja več smeri?

... Najhitreje do Osla ... Seveda sem prepričan.

Prišel bo nazaj. Nisem sam. S Frankom Åstlijem se bova dobila ... Vi tudi delate za vlado? Ste na splošno vsi tako prijazni? ... Sto trideset kron za karto? ... Ko sem se nazadnje peljal z vlakom, je bilo petindvajset kron ... Pred dvajsetimi leti, ja ... Nisem sam, čakam, prijatelja čakam ...

Pride Kjell s kovčkom.

KJELL: Elling.

Hrup potihne.

ELLING: Kjell Bjarne.

KJELL: S kom se pogovarjaš?

ELLING: Z nikomer.

KJELL: Sam s sabo si se pogovarjal?

ELLING: Dolgo te ni bilo.

KJELL: Sem ti rekel, da pojdi z mano.

ELLING: Javna stranišča niso moja močna plat.

KJELL: Enega sem srečal.

ELLING: Me ne zanima.

KJELL: Začela sva se pogovarjati.

ELLING: In kaj je rekel?
 KJELL: Vprašal me je, kam greva.
 ELLING: In ti si mu povedal.
 KJELL: Da v Oslo.
 ELLING: Kaj, če naju bo zasledoval?
 KJELL: Ne bo.
 ELLING: Kako veš?
 KJELL: Rekel je, da gre v Rusijo.
 ELLING: Zakaj pa?
 KJELL: Ne morem povedati.
 ELLING: Daj že.
 KJELL: Zaradi seksa.
 ELLING: Kakšna prozorna laž. Zakaj bi kdo rinil v
 Rusijo z vsemi problemi, ki jih to potegne za
 sabo, če greš pa lahko na Tajsko?
 KJELL: Prosim te, samo tistega ne reci.
 ELLING: Seks je stvar, s katero si moramo vsi priti
 na čisto.
 KJELL: Rusija. Najboljša hrana, mater, pa najboljše
 babe na svetu.
 ELLING: Zeljnata župa pa preveč našminkane babe.
 KJELL: Tajska.
 ELLING: Na javnem stranišču si srečal človeka, ki ima
 očitno nekaj za bregom, ne da bi ti sploh kaj opazil.
 Kako si ti naiven. Ta svet je nevaren kraj, Kjell Bjarne.
 KJELL: Jaz še samemu sebi ne zaupam.
 ELLING: Upravičeno. Nikomur ne zaupaj.
Odideta.
Glasba: Stone Roses: 'So Young'.
Pride Frank Åsli.
Miza na sredini odra.
Na njej trije narobe obrnjeni stoli.
In tranzistor.
Frank jemlje stole z mize in jih razporeja okoli nje.
Usede se za mizo.
Potegne na dan cigarete in vžigalnik.
 RADIO: To je to, stari rokerji, konec kajenja na
 javnih mestih, to vam je zdaj Oslo – za vse
 imamo zakone. Si predstavljate, kako bo
 pozimi, ko bo zunaj sneg? Raje takoj nehajte.
 FRANK iztegne sredinec: Ma, jebi se.
Hoče prižgati cigareto in nekajkrat uprasne
vžigalnik.
 RADIO: Svetovna zdravstvena organizacija poroča,
 da tobak ubije štiri cele devet milijona ljudi na
 leto oziroma eno osebo na vsakih šest celih
 pet sekunde.
 FRANK stresa vžigalnik: Jebenti.
Uprasne vžigalnik.

RADIO: Desničar? Bi rad nehal? Je težko? Naj ti
 svetujem – vzemi ga v levo roko –
Frank ugasne tranzistor.
 FRANK: Fašisti.
Cigareto si zatakne za uho.
Tranzistor postavi na nočno omarico levo
zadaj.
Vrne se k mizi.
Položi nanjo dva kompleta ključev.
Na vratih pozvoni.
 Naprej.
 Pozvoni.
 Naprej, sem rekel.
 Pozvoni.
 Odklenjeno je.
Pride Kjell Bjarne.
 KJELL zakliče: Elling!
 FRANK: Sta v redu prišla?
 KJELL: Elling.
Pride Elling.
 FRANK: Živjo, Elling in Kjell Bjarne. Kako je, fanta,
 sta dobro potovala?
 ELLING: Si ti ... Frank Åsli?
 KJELL: Se tukaj dobi hot dog?
 FRANK: Kako sta potovala?
 ELLING: Umiram.
 KJELL: Kako ti je že ime?
 ELLING: Frank Åsli, Kjell Bjarne.
 KJELL: In si socialni delavec?
 FRANK: Točno.
 KJELL: Si poročen, Frank Åsli?
 FRANK: Ja.
 KJELL: Je luštna, Frank Åsli?
 FRANK: Ja, čisto luštna je. Kar Frank mi recita.
 KJELL: Kako ji je ime, Frank?
 ELLING: Kjell Bjarne!
 KJELL: Ima dosti prijateljic?
 ELLING: Kjell Bjarne!
 KJELL: Fajn stanovanje imaš, Frank.
 FRANK: Saj ni moje.
 KJELL: Čigavo pa?
Frank vzame ključe z mize in jih podrži
pred njima.
 FRANK: Počutita se ko doma, fanta.
 KJELL: Porkamalora, Elling,
Kjell in Elling vzameta ključe.
Frank vzame cigareto izza ušesa.
 FRANK: Ima kdo od vaju ogenj?
 ELLING: Kajenje na javnih krajih je prepovedano.

Sem grede sva šla mimo majhne skupine nezadovoljnih kadilcev, ki so metali gnile paradižnike na parlament.

FRANK: To ni javni kraj.

ELLING: Ne. To je najin novi dom.

FRANK: Izključno od vaju je odvisno, ali bosta dokazala, da lahko živita sama ... hodita v trgovino, kuhata ... se oglašata na telefon. Dokazala, da lahko normalno živita. Če vama ne bo uspelo, jih je tam zunaj cel kup, ki čakajo na to stanovanje.

KJELL: Nobene hrane ni tukaj.

FRANK: Ne, ni je. Bosta morala kar sama po njo. Skozi vrata pa levo po ulici. Jaz vaju bom pa nadziral. Moralo bi delovati. Vsak svojo sobo bosta imela.

Pokaže levo zadaj.

Tvoja je tam, Elling.

Pokaže desno spredaj.

Ti si pa tam, Kjell Bjarne. Kuhinja je tukaj.

Pokaže levo spredaj.

Kopalnica pa tam.

Pokaže desno zadaj.

Zdaj pa pojdita in odložita že prtljago.

KJELL: Ja, Frank.

Kjell gre s kovčkom k svoji postelji.

ELLING: Ja, Frank.

Elling gre k svoji postelji.

FRANK: Tukaj imata mojo številko.

Kjell odloži kovček.

KJELL: To je moja soba.

FRANK: Vama jo bom pustil na mizi.

Da vizitko na mizo.

KJELL: Svojo sobo imam.

FRANK: A ni super?

ELLING: Super, Frank Åsli.

Kjell in Elling se vrmeta na sredino odra. Elling ima še vedno v roki kovček.

FRANK: Moja telefonska. Ampak da bosta vedela: še deset drugih imam, za katere skrbim.

ELLING: Jezus jih je imel dvanajst, za katere je moral skrbeti.

FRANK: Gremo zdaj ven nekaj pojest.

ELLING: Ti bi rad, da greva zdaj ven, Frank Åsli?

FRANK: Morata jesti.

KJELL: Moram jesti.

ELLING: Saj sva komaj prišla.

FRANK: Na državne stroške.

ELLING: Cel dan sva bila zunaj.

KJELL: Daj, Elling, greva.

ELLING: Saj sva komaj prišla.

KJELL: Država plača večerjo.

ELLING: Ravnokar sva prišla.

KJELL: Nič nimava za jesti.

ELLING: Pa zakaj bi zdaj hodila ven?

FRANK: Da bosta proslavila svoj novi dom.

ELLING: Zakaj ne bi svojega novega doma proslavila kar v svojem novem domu?

FRANK: Ti bi raje ostal doma, Elling?

ELLING: Ja, Frank Åsli.

FRANK: Potem pojd pa v trgovino po hrano.

Frank da Ellingu denar.

Meni pa vžigalice prinesi.

Tišina.

KJELL: Lačen sem.

FRANK: Čakava.

ELLING: No, bom jaz zdaj šel.

FRANK: Ti kar.

ELLING: Že grem.

FRANK: Adijo.

Elling se obrne in odide proti zadnjem delu odra.

Pico bom naročil, ker gotovo ne bo nič prinesel.

Luč osvetli Ellinga.

Ustavi se in obrne proti prednjemu delu odra.

ELLING: Dve sovražnici imam: vrtoglavo in tesnobo. Zdaj imam pa še sovražnika. Franka Åslija. Svetlo je. Presvetlo je.

Natakne si sončna očala.

Hrbet raven – koleno naprej – glavo gor – peto dol, potisni naprej, zamahni z roko.

Naredi korak.

Še enkrat. Druga noga –

Naredi korak.

In še enkrat.

Naredi korak.

In še in še in še in še –

Naredi nekaj okornih korakov.

Ustavi se.

Majhna deklica. Ne morem se premakniti.

Poskakuje. Smeje se. Majhna deklica je. Nekaj ima v roki. Proti meni gre. Ne.

Umakne se na stran.

Uf. Punčko. Punčko je imela v roki. Ne morem se premakniti. Nikoli ne bom prišel do tja – ne morem se premakniti, ne morem se premakniti – ta pločnik se vleče v nedogled.

Ne morem – moram – hočem –

Zvrne se po tleh.

KJELL: Elling.

Frank in Kjell planeta k Ellingu in mu pomagata na noge.

ELLING: Dobro sem. Dobro sem, Frank. Čisto dobro sem. To je socialni delavec Frank Åsli, da boste vedeli.

Posedeta ga za mizo.

Tudi Frank in Kjell se usedeta.

V trgovino je hodila mama. Jaz sem bil zadolžen za ideologijo.

Na vratih pozvoni.

KJELL: Kaj je to?

ELLING: Zvonec.

KJELL: Kdo je to, Frank Åsli?

FRANK: Dostavljalec pic.

KJELL: Tvoj prijatelj?

FRANK: Ne. Naročil sem pico in on jo je dostavil.

KJELL: Porkamalora. A hot dog tudi dostavljajo, Frank? Zvonec.

ELLING: Ne glej mene.

FRANK: Jaz ne stanujem tukaj.

ELLING: Jaz sem bil zunaj.

Zvonec.

KJELL: Grem jaz odpret.

Kjell gre.

FRANK: Bolje, da ga polomiš, ko kaj poskušaš, kot pa da nikoli niti ne poskusiš.

ELLING: Nisem še končal, Frank.

FRANK: Tako se govori.

ELLING: Me veseli, da si tako navdušen, Frank.

FRANK: Ljudje so pripravljeni veliko plačati, da bi dobili to stanovanje.

ELLING: Kaj hočeš reči, Frank?

FRANK: Nič.

ELLING: Ne moreš ga nama vzeti, Frank.

FRANK: Samo od vaju je odvisno.

Pride Kjell s škatlo, v kateri je pica.

KJELL: Porkamalora. Odprl sem vrata in tip je rekel:

»Pica.« in jaz sem rekel: »Ja.«, potem sva pa kar stala in se gledala in je on rekel: »Pico ste naročili.«, jaz sem pa rekel: »Ne.« in potem je on rekel: »Saj je to stanovanje v drugem nadstropju?« in sem jaz rekel: »Ja, jaz tukaj stanujem.« in je potem on rekel: »Potem je pa to vaša pica.« in mi jo porinil v roke, si dal čelado na glavo in odšel.

Škatla s pico na mizi.

Kjell jo odpre.

Mater.

Vzame kos pice in jé.

Frank vzame kos pice in jé.

FRANK: Elling?

ELLING: Ne, hvala, Frank.

KJELL: Mater, da še nisem jedel boljše pice.

FRANK: Vzemi en kos, Elling. Moraš nekaj pojesti.

ELLING: Nihče mi ne bo ukazoval, Frank, naj jem.

FRANK: Nisi se zato preselil sem, da boš sedel in buljil v zid.

ELLING: Saj ne buljim v zid. Vaju gledam, kako jesta.

KJELL: Si prepričan, da hot dog ne dostavljajo, Frank?

ELLING: A vidiš, Frank, da ni treba ven po hrano?

FRANK: O: pa je. Je, ja. Pričakujem, da boš šel kmalu ven.

ELLING: Hoditi ven ni moja močna plat.

FRANK: Me prav zanima, kaj je tvoja močna plat.

Elling odpre kovček in postavi na mizo fotografijo.

Kaj je to?

ELLING: Mama. Stanovanje opremljam.

FRANK: S sliko od mamice? No.

ELLING: Ti imaš slike svoje mame, Kjell Bjarne?

KJELL: Da bi ga opremil s svojo mamo?

ELLING: Ja. Ali si tudi ti konvertiral in se postavil na stran degenerirane promiskuitete, liberalizma in degradacije družinskih vrednot kot tvoj novi neobriti, zanemarjeni prijatelj, kadilec Frank Åsli? Ki zelo verjetno posluša jazz. No, a ga, Frank? Poslušaj jazz, Frank?

FRANK: Elling, ne ga lomiti.

ELLING: Lomiti, Frank? V sodobnem svetu je ostalo zelo malo takega, kar bi se še dalo zlomiti. Moja mama in jaz soglašava, da je bila norveška delavska stranka vedno odličen razsodnik o tem, kaj je prav in kaj narobe.

KJELL: Če bi se moja mama zdaj prikazala tukaj, bi njo pa mojega očima lastnoročno vrgel ven z ritjo naprej.

ELLING: Mama te je rodila, hranila, ti prala.

KJELL: Moja že ne. Vedno sem jo hotel ubiti.

FRANK: To je dobro, Kjell Bjarne.

ELLING: 'Dobro'? 'Dobro'? Hvališ ga, ker ima take grde misli?

FRANK: Bolje, da jih ima, kot pa da se delaš, da ne obstajajo.

ELLING: 'Ima', Frank, 'ima'? Kjell Bjarne 'nima' teh misli, ni jih kupil v trgovini, izmislil si jih je.

KJELL: Ti si nisi nikoli želel, da bi ubil svojo mamo?

FRANK: Dobro vprašanje, Kjell Bjarne.

ELLING: 'Dobro'? 'Dobro'? Prvič, zakaj bi hotel ubiti svojo mamo? In drugič – drugič – ali vlada ve, da zagovarjaš genocid, ali je to zdaj njena politika?

FRANK: Kaj pa tvoj oče?

KJELL: Je bil prijazen?

ELLING: Moj oče je umrl oseminštirideset ur pred mojim rojstvom, ampak mama je vedno trdila, da ga je imela rada, in midva nikogar ne kriviva za njegovo smrt.

FRANK: 'Midva'? 'Midva'?

ELLING: 'Midva', ja, mama pa jaz. Zavedam se, da te bo to najbrž šokiralo, Frank, ampak jaz svojo mamo ljubim.

FRANK: Ojdpip jo je tudi.

ELLING: Ojdpip je izmišljena zgodba.

KJELL: Ena tvojih štorij, Eling?

ELLING: Ne.

KJELL: Je njemu ratalo spati s kakšno babo?

ELLING: Ja, z lastno mamo.

KJELL: To pa ni res. Reci, da ni res, Frank. Āsli.

ELLING: To je izmišljena zgodba.

FRANK: In tvoja mama je mrtva.

Tišina.

ELLING: Ne povsem po lastni krivdi. Je bilo res tako zelo nujno, da mi jo je Bog vzel? Razmislimo malo o tem v povezavi z Njegovo družino. Situacija niti ni tako zelo drugačna. Edini sin, odsotni oče.

FRANK: Tvoja mama ni bila devica.

ELLING: To je minimalna razlika. Osnovna dejstva ostajajo enaka. Kaj je bilo pa s sinom?

FRANK: Križali so ga.

ELLING: A vidiš, točno to hočem reči. On je imel zelo jasen cilj pred sabo in bilo mu je dano, da ga uresniči. In kar je še bolj pomembno – dejstvo, ki so ga učenjaki in teologi gladko prezrli: sin je umrl pred materjo.

KJELL: Kar je žalostno.

ELLING: Žalostno za sina. Ampak mama pa lahko v miru žaluje in se veseli njegovih dosežkov, svobodna je in lahko preostanek življenja preživi, ne da bi jo skrbelo, kaj se bo po njeni smrti zgodilo z njenim otrokom.

FRANK: Ti verjameš, da je bila tvoja mama devica?

ELLING: Ne, saj sem že rekel. V trenutku spočetja pa enostavno ni bila čisto pri sebi.

KJELL: Da ne bi slučajno.

ELLING: Seks.

KJELL: Samo ne reci tega. Stoji mi.

ELLING: Kar je bil tudi njen edini hipni hedonistični spodrsrlaj, in če ga ne bi bilo, mi je vedno pravila, bi šla za nuno. Vedno ji rečem, da nikoli ni prepozno. Ampak zdaj noče oditi.

FRANK: Zdaj je odšla za vedno.

ELLING: Svoje starševske obveznosti je zmeraj jemala zelo resno. Za razliko od sodobnih staršev.

FRANK: Starši so odgovorni za to, da pustijo svojim otrokom odrasti.

ELLING: Kar je moji mami tudi odlično uspelo. Izobrazila me je. Hranila me je. Oblačila me je. Jaz naj ji pa zdaj poplačam z neprijaznostjo? Jo zapustim zaradi bežnega pomežika kakšne lajdre, ki mi pokaže šiv na nogavicah in bleščeče visoke pete?

KJELL: Prosim te.

ELLING: Cipe. Da bi zapustil mamo zaradi druge ženske? Nikoli.

FRANK: Potem praviš, da imaš rad moške?

ELLING: Ne bodi trapast. Res je, da sem dal skozi ogromno 'moškega bratenja', kot so nas v bolnici učili, da se to imenuje. Za kar sem jim čisto hvaležen in mi je tudi popolnoma vseeno, če me kdo sliši, ko to pravim. Javno in iskreno priznavam dejstva in izrekam poklon znanju in profesionalizmu vladnih uslužbencev. Uslužbencev, ne udov, to je razlika. Frank – ti ne vladaš državi.

Res je, Kjell Bjarne pa jaz sva moška, Frank, rada se imava, v isti sobi sva bila, včasih tudi v isti postelji. Česa bi se morali zdaj tukaj sramovati, razen če je tebe slučajno česa strah? V širšo družbeno skupnost sva znova vstopila kot državljana. Ampak nikoli pa ne bom prevaral mame z drugo žensko.

FRANK: Odrasel moški si.

ELLING: Tako da vem, kaj je prav in kaj narobe.

FRANK: Tvoja mama je mrtva.

ELLING: In ti očitno misliš, da je s tem kriva za nekakšno zanemarjanje otroka.

FRANK: Ne potrebuješ je, da bi živel naprej. Če bi jo, potem bi tudi ti umrl, ko je umrla ona. Ampak ona je umrla, ti pa ne.

ELLING: Trenutno sem v stanju žalovanja.

KJELL: Jaz pa samo v stanju.

ELLING: In kot takemu mi komaj pristoji, da bi hodil ven, dokler ne bom sklenil procesa žalovanja.

FRANK: Moraš ven, ali pa te bomo vrgli ven, izbira je tvoja. Od zdaj naprej sta odgovorna zase, fanta.

Frank vstane.
Vzame kos pice.
Bon appétit.
Naredi grizljaj.
In, bonne chance. Au revoir.

KJELL: Kam greš, Frank?
FRANK: Delo me čaka.
ELLING: Ljudje ga čakajo, življenja, ki jih mora uničiti,
ga čakajo. To ti je socialni delavec, Kjell Bjarne.
FRANK: Strašno pomanjkanje tovrstnih stanovanj
nas pesti.
Frank odide.
KJELL: Ni ti všeč.
ELLING: Jaz nisem njemu.
Tišina.
Zakaj bi hodila ven, če imava pa tukaj toliko
prostora?
KJELL: Veliko, ja.
ELLING: Lahko ga imava še več.
Materino fotografijo spravi nazaj v kovček.
Zapre škatlo s pico.
Da jo Kjellu.
Na hodniku je jašek za smeti.
Kjell odide s škatlo.
Nikakršnega dovoljenja od nikogar več ne
potrebujeva za karkoli, Kjell Bjarne, sploh pa
ne od Franka Åslija. To stanovanje je zdaj
najino, ne njegovo. To stanovanje je najino, ne
od Franka Åslija, zato lahko delava, kar hočeva.
Pride Kjell.
KJELL: Ja, babe si bova pripeljala gor.
ELLING: Vse ob svojem času.
KJELL: A ti raje ne bi?
ELLING: Saj ne gori voda.
KJELL: Imaš prav, najprej se morava naspiti.
Največji jašek za smeti, mater, kar sem jih kdaj
videl, skoraj mi je roko odtrgalo.
ELLING: Koliko prostora pa rabita dva odrasla moška?
KJELL: Frank Åsli je rekel, da morava hoditi ven.
ELLING: Frank Åsli ogroža najino varnost in srečo,
Kjell Bjarne. Po hitrem postopku bi se ga
morala znebiti.
KJELL: Kako bova pa to izvedla?
ELLING: Razmisliti bom moral.
Vzame svoj kovček.
KJELL: Kam greš?
ELLING: Sedet v svojo sobo.
KJELL: Dobra ideja. Pozneje si bova pa babe pripeljala.
Kjell sledi Ellingu.

ELLING: Saj imaš svojo sobo za sedet.
KJELL: Ja.
Elling gre k svoji postelji.
Kjell gre k svoji postelji.
Oba hkrati postavita kovčka ob postelji.
Gledata postelji.
Preizkušata vzmetnici z roko.
Slečeta plašča in se prestopata po sobi.
Sedeta na rob postelje.
Se uležeta.
Se prevalita.
Se spet prevalita.
Sedeta pokonci.
Sedita na robu postelje.
Tišina.
Elling?
Oba stečeta na sredino odra.
Ustavita se tesno drug ob drugem.

ELLING: Ja, Kjell Bjarne?
KJELL: Ne morem spati.
ELLING: Saj ti ne spiš.
KJELL: Ne.
Tišina.
ELLING: Ne.
Vrneta se vsak v svojo sobo.
Kjell Bjarne?
Ustavita se in spogledata.
Malo sem razmišljal. A kaj pogrešava? Tisto,
kar mora imeti vsak civiliziran dom za vsak
slučaj, če pridejo obiski? Sobo za goste. In
samo eno stvar lahko narediva –
KJELL: Porkamalora, to je pa najboljša ideja, kar si
jih kdaj imel.
ELLING: Pridi v mojo sobo. Ti bom pomagal.
Gresta do Kjellove postelje.
Porini.
KJELL: Frank nama ne bo mogel nič očitati. Grem
staviti, da imata Frank in njegova žena tudi
sobo za goste.
Kjellovo posteljo potiskata proti zadnjemu
delu odra.
ELLING: Ne sekiraj se zaradi Franka. Jaz vem, kako
je treba s Frankom. Ignoriraj ga.
Kjellova postelja je zdaj zraven Ellingove.
Tako. Obesi plašča, Kjell Barne.
KJELL: Zdaj bom pa lahko spal.
ELLING: Zdaj bova oba lahko spala.
KJELL: Tako kot v norišnici.
ELLING: Pa še sobo za goste imava.

KJELL: Ja, da bojo imele babe kje spati.

Kjell vzame tranzistor.

Vklopi ga.

Pop glasba.

Elling ga ugasne.

Rad bi malo poslušal, Elling.

ELLING: Ja, samo ne tega.

Prižge tranzistor.

Norveški nacionalni radio, prvi program.

Glasba: Billie Holiday, 'Let's Call the Whole Thing Off'.

DRUGO DEJANJE

Postelji na istih mestih kot prej.

Ellingova je poslana.

Kjellova razmetana.

Stripi, obleke itn.

Elling sedi za kuhinjsko mizo in piše v zvezek.

Kjell leži na tleh na sredini odra in bere strip.

Ob njem telefon na telefonskem imeniku.

KJELL: Elling?

Elling ga ignorira.

Lačen sem.

Elling ga ignorira.

Mater – a bom res moral v kuhinjo? To hočeš?

Hočeš, da pridem v kuhinjo?

Tišina.

Tudi prav. Že grem. Prihajam v kuhinjo. Zdaj. Ta

hip. Me slišiš? Me slišiš, Elling?

Tišina.

Kjell odvrže strip. Usede se.

Mater ti. Ampak sem te posvaril. Da ne boš

rekel, da te nisem. Prihajam.

Vstane.

Zazvoni telefon.

Iz kuhinje stopi Elling.

ELLING: Da se ne boš oglasil.

KJELL: Saj se nikoli ne oglasiva.

Gledata telefon, kako zvoni.

Kaj pa, če je kaj važnega?

ELLING: Nama bojo pa pisali.

KJELL: Nikoli ne odpirava pisem.

ELLING: Zato, ker niso važna.

KJELL: Kako veš?

ELLING: Dolgoletne izkušnje v službi državne
varnosti in spremljanje terorističnih mahinacij
na Bližnjem vzhodu.

KJELL: Tega nisi pa še nikoli omenil.

ELLING: Ne morem povedati več kot to. Izjavo o
molčečnosti smo morali podpisati.

Telefon neha zvoniti.

No, vidiš?

Pomota.

KJELL: Kako veš?

ELLING: Ne smem povedati več kot to.

KJELL: Lačen sem.

ELLING: Nič nimava za jesti.

KJELL: Ti si na vrsti za v trgovino. Že štiri tedne
nisi bil zunaj.

ELLING: Jaz počnem druge stvari.

KJELL: Kaj pa? Pišeš v zvezek?

ELLING: Kjell Bjarme, kolikokrat ti bom moral še
reči, da ne meči stripov po tleh.

KJELL: O čem pišeš?

ELLING: O ničemer.

KJELL: O meni pišeš.

ELLING: To je privat.

KJELL: Kako je privat, če je pa o meni? Pokaži mi.

Pravico imam, da vem.

ELLING: To se te ne tiče.

KJELL: Frank je rekel, da bi morala hoditi ven.

ELLING: Frank Åsli ni najin prijatelj. Frank Åsli je
ovira, ki se je morava čimprej znebiti.

KJELL: Lačen sem.

ELLING: Pojdi v trgovino.

KJELL: Ti pojdi v trgovino.

ELLING: Jaz ne jem.

KJELL: Ješ.

ELLING: Ne, ne jem.

KJELL: Ješ, ja.

ELLING: Ne, ne jem. Ti ješ. Jaz stradam, da ti lahko
ješ. Jaz sem tvoj najboljši prijatelj.

KJELL: Mater, pa zakaj to delaš, zakaj mi zmeraj
zbujaš slabo vest?

ELLING: Veš, da imam prav.

KJELL: Res bi morala ven. Nekam ven, z babami.

ELLING: Ženske imajo rade čiste in obrite moške,
ne pa štirinajst dni star švic pa –

KJELL: Štirinajst dni pa že ne. Deset, maksimalno.

ELLING: Smrdiš ko bordel v Šanghaju.

KJELL: No prav, ampak to je zadnjič, da grem jaz v
trgovino.

Zazvoni telefon.

Gledata, kako zvoni.

Čez čas neha zvoniti.

ELLING: Spet pomota.

Razbijanje po vratih.
FRANK: *za odrom:* Elling?
Razbijanje.
Kjell Bjarne? Si tukaj?
Razbijanje.
Odpri vrata.
ELLING: Saj bo šel stran.
Vstopi Frank.
FRANK: Zakaj ne dvigujeta telefona?
ELLING: Zgleda, da je pokvarjen.
FRANK: Že cel teden vaju kličem.
ELLING: Ne dela. Zakaj mi ne verjameš, Frank?
Frank, ti mi nikoli ne verjameš. Zapomni si, Frank,
ni svinjska knjiga, svinjski je um, ki jo bere.
Frank dvigne slušalko.
FRANK: S telefonom ni nič narobe.
ELLING: Sigurno je napaka na liniji.
KJELL: A tisto o svinjskih knjigah je res?
ELLING: Kaj si hotel reči, Frank?
FRANK: Nič nista bila zunaj.
ELLING: Ne, Frank. Ravnokar sva vstala.
FRANK: Ura je štiri popoldne.
ELLING: Je, ja, Frank, je – ampak midva sva bila celo
noč zunaj, a ne, Kjell Bjarne, da sva bila, do štirih
zjutraj sva bila zunaj?
FRANK: Kje pa?
KJELL: V disku.
ELLING: V disku, ja.
FRANK: V katerem?
ELLING: Ne samo v enem, Frank, v veliko, v zelo
veliko diskov sva bila, celo noč sva plesala,
Kjell Bjarne pa jaz.
KJELL: Pa nage babe.
FRANK: Dajta se že no vzeti skupaj, fanta. Držita
se dogovora. Ali pa bosta letela. Jaz vaju
moram dobiti po telefonu, kadar hočem.
Vidim, da bomo morali spet malo vaditi.
KJELL: Jaz moram iti škatlo z orodjem popraviti.
FRANK: Ne. Ko zazvoni telefon, dvigneš slušalko
in rečeš 'halo'. Najprej Elling, Delajmo se, da
zvoni. Cin cin cin. Cin. Oglasi se.
KJELL: Oglasi se, Elling.
FRANK: Oglasi se in reci 'halo'.
ELLING: Ni zame, za Kjella Bjarneja je.
FRANK: Daj, Elling.
Elling dvigne telefon.
ELLING: Halo?
FRANK: Živjo, Elling. Frank tukaj. Kako si?
Elling odloži.

Cin. Cin. Cin. Cin. Cin. Cin. Cin. Cin. Cin. Cin.
Dvigni. Oglasi se.
ELLING: Živjo, ženem sem. Jaz tudi. Adijo.
Odloži telefon.
FRANK: Odlično, Elling. Še enkrat.
ELLING: Doma je imela mama čez telefonske klice.
FRANK: Cin. Cin. Tvoja mama je mrtva. Cin. Cin. To
je tvoj dom. Moraš se oglašati.
Elling se oglašati.
KJELL: Povej kaj, Elling.
FRANK: Govori, Elling.
ELLING: Živjo, mama, to sem jaz, tvoj sin, v peklu sem.
Elling trešči slušalko na mizo.
Pa saj to ni naravno, da bi govoril v kos
plastike nekemu, ki ga niti ne vidiš.
FRANK: Ali pa komu, ki je mrtev. Večkrat moraš iz
stanovanja.
ELLING: Pa zakaj bi človek imel stanovanje, če
mora kar naprej hoditi iz njega?
FRANK: Če me ne boš ubogal, kmalu ne boš več
imel stanovanja.
Frank si hoče prižgati cigareto.
ELLING: Tukaj se ne kadi.
FRANK: Pa notri se tudi ne čepi ves čas. Skrajni
čas, da malo zategnem vajeti. Zadrje
opozorilo. Hočem videti napredek, ali bosta pa
letela.
Odide.
ELLING: V vsako reč se vtakne. Nič ni dosti dobro.
Pa iz mojih idealov se dela norca.
KJELL: Zakaj vseeno ne bi probala iti malo ven,
samo ti pa jaz?
ELLING: Morava se ga znebiti.
KJELL: Mene je tudi strah, Elling. Ampak saj imava
denar. Pa tudi, samo enkrat se živi.
ELLING: Upam. Misel na reinkarnacijo me zelo skrbi.
KJELL: Nobene babe ne bojo prišle sem, če pa
sploh ne vejo, da stanujeva tukaj.
ELLING: Ni nama treba ven, da bi spoznala ženske,
Kjell Bjarne. Vsaj za nekaj si Frank zasluži
priznanje. Telefon naju je naučil uporabljati.
Elling odpre telefonski imenik.
KJELL: Kaj delaš?
ELLING: Zaupaj mi.
KJELL: Saj ti.
Elling vzame telefon in zavrti številko.
Jutri bova šla ven. Morava, bova. Ali pa bova
vse izgubila. Drug drugega.
ELLING: *v telefon:* Halo? Ja.

KJELL: Vse bo v redu s tabo. Jaz bom poskrbel, da bo v redu.

ELLING v telefon: Ja.

KJELL: V lokal za vogalom bova šla.

ELLING v telefon: Ja.

KJELL: Zadnjič so imeli svinjsko pečenko.

ELLING v telefon: Ja.

KJELL: Če bo kaj narobe, bova šla lepo peš nazaj domov.

ELLING: Ali pa kar stekla. V telefon. Ja.

KJELL: Mala malica.

ELLING: Na, zate je.

Da telefon Kjellu.

Elling odide.

Kjell posluša govorjenje v slušalki.

KJELL: Porkamalora.

GLAS: Obožujem seks. Sedim in se igram sama s sabo. Primi me za joške ...

KJELL: Stoji mi, Elling, stoji mi.

Kjell odide s telefonom.

Glasba: Serge Gainsbourg, 'Je t'aime'.

GLAS: Dotakni se me – dotakni se me – čisto vlažna sem – kako si dober – kako ogromnega imaš – ogromen je – daj me zdaj, prosim, prosim te – daj me zdaj, to mi delaj – o – o – ooo – to, ja, ja ... Medtem pa ...

... naj se pospravi mizo in se jo premakne na sredino odra.

Natakarica (Johanne) jo pokrije s kockastim prtom in položi nanjo dva pogrinjka.

Stol postavi desno spredaj, s hrbtom obrnjenega proti publiki.

Zvonček na vratih.

Z zadnjega dela na sredini pride Kjell v plašču in s kapo na glavi.

Z leve spredaj pride Johanne.

Ko se zagledata, začne svetloba zamirati.

Ustavita se.

Johanne se zdaj koplje v svetlobi reflektorja.

KJELL pokliče: Elling.

Luč spet kot prej.

Glasba utihne.

Moški srednjih let (Alfons) sedi na stolu desno spredaj.

S hrbtom je obrnjen proti publiki.

Bere časopis.

Od zadaj pride Elling v plašču.

ELLING: Umiram.

KJELL: Ne, ne umiraš.

ELLING: Upam, da imajo veliko svinjske pečenke.

KJELL: Komaj čakam. Pridi.

Johanne stopi k mizi.

JOHANNE: Za dva?

KJELL: Ja, prosim.

Iz vleče stol.

Vstran. Najboljša baba, kar sem jih kdaj videl.

ELLING: Glej, da bo res dobro.

Kjell sname kapo.

KJELL: Snemi kapo.

ELLING: Kaj pa, če bova morala nenadoma oditi?

Kjell sname Ellingu kapo in mu jo potisne v roke.

KJELL: Zdaj bova nekaj časa tukaj.

Kjell in Elling sedeta.

Johanne jima da jedilna lista.

JOHANNE: Izvolita.

KJELL: Hvala.

Kjell bere jedilnik.

Sranje. Svinjske pečenke pa nimajo.

JOHANNE: Bosta kaj popila?

ELLING: Zaradi svinjske pečenke sva prišla.

JOHANNE: Danes imamo obaro.

ELLING: Ti si pa rekel, da imajo svinjsko pečenko.

JOHANNE: Včeraj smo imeli svinjsko pečenko.

KJELL: Kaj imate pa danes?

JOHANNE: Obaro.

ELLING: Kdaj bo pa svinjska pečenka?

JOHANNE: Naslednji teden.

KJELL *trešči s pestjo po mizi*: Sranje. Nimajo svinjske pečenke.

JOHANNE: Grem vprašat kuharja.

Odide.

KJELL: Ne smeš se prehitro vdati, Elling.

ELLING: Tako sem se veselil svinjske pečenke. Celo pot sva naredila. In to zaradi obare? Kjell Bjarne.

KJELL: Kakšna ženska.

ELLING: Na minus dva deci moram.

Pride Johanne.

JOHANNE: Dve porciji imamo pa res še.

KJELL: Prosim, ja.

JOHANNE: Še kaj drugega?

KJELL: Kako ti je ime?

JOHANNE: Johanne.

KJELL: Johanne?

ELLING: Hvala, Johanne.

KJELL: Ja, hvala.

JOHANNE: Ni za kaj. Malo vode vama bom prinesla.

KJELL: Ja, prosim.

Johanne odide.

Kakšna ženska.

ELLING: Iti bova morala, Kjell Bjarne.

KJELL: Zakaj?

ELLING: Na stranišče moram.

KJELL: Tam je.

ELLING: Ne morem. Javna stranišča niso moja
močna plat.

KJELL: Hočeš, da grem s tabo?

ELLING: Ne.

Pride Johanne z vrčem vode.

KJELL: Poglej to.

Glasba: Serge Gainsbourg, 'Je T'aime'.

Elling vstane od mize in odhiti desno spredaj.

*Postavi se tik pred moškega (Alfonsa), ki bere
časopis.*

S hrbtno je obrnjen proti njemu.

Odpne si zadrgo na hlačah.

*Kjell ta čas kot uročen gleda Johanne, ki se
približuje mizi.*

Pride do mize in postavi nanjo vrč z vodo.

Glasba utihne.

JOHANNE: Voda.

KJELL: Hvala.

Alfons zloži časopis.

*Vtakne si ga pod pazduho in se postavi v isti
črti levo od Ellinga.*

Odpne si zadrgo na hlačah.

ALFONS: Kako so ljudje različni. Nekateri gredo s
smučmi sami na Severni pol, drugi pa morajo
zbrati pogum za prečkanje restavracije. To je
najbrž tisto, čemur se pravi prebijanje meja.
Moderni svet.

Pogleda proti Ellingu.

Imaš ti rad poezijo?

Tišina.

Nič se ne dogaja.

JOHANNE: Vam natočim?

ALFONS: Imaš probleme?

KJELL: Če hočeš.

Alfons dvigne desno roko in tleskne s prsti.

*V tistem vzame Johanne visok kozarec z mize
in začne vanj nalivati vodo iz vrča, ki ga med
natakanjem drži najvišje, kar more.*

Med njenim natakanjem Elling povese pogled.

Obrne glavo proti Alfonsu in se nasmehne.

*Johanne neha natakati in postavi kozarec
vode pred Kjella.*

JOHANNE: Zdaj vama bom prinesla hrano.

KJELL: Hvala.

ELLING: Alfonsu: Hvala.

Alfons si zapne zadrgo.

ALFONS: To je vse za danes.

Odide na sredino odra zadaj.

Pri tem gre mimo Kjella.

Elling si zapne zadrgo.

Pohiti nazaj h Kjellu in se usede za mizo.

ELLING: En – en – en moški je bil na stranišču –
ta, ja, ki je šel zdaj ven – jaz sem imel iste
probleme kot ponavadi – z opravljanjem
potrebe na javnih mestih – potem pa je nekaj
rekel, tlesknil s prsti, in sem se, brez problema,
mala malica.

KJELL: Kateri moški?

ELLING: Ta, ki je šel zdaj mimo mize.

KJELL: Nobenega moškega ni bilo.

ELLING: Če sem ga pa videl.

KJELL: Izmislil si si ga.

ELLING: Ne, nisem.

KJELL: Še ena tvoja štorija. To, ali se ti pa meša.

ELLING: Ja, ja spet ena mojih štorij.

Pride Johanne.

JOHANNE: Kmalu bo.

KJELL: Svinjska pečenka.

JOHANNE: Že gre.

KJELL: Najboljša restavracija, mater, v kateri sem
kdaj bil.

ELLING: Ne bo pa tako dobro kot pri mami.

KJELL: Komaj čakam.

JOHANNE: Vama bom prinesla še malo vode.

Johanne odide z vrčem za vodo.

KJELL: Kakšna ženska. Grem staviti, da bi naju
Frank zdaj zelo rad videl.

ELLING: Ne bi bil zadovoljen – vse dokler ne bi prisleda
k omizju ljudi iz drugih kultur. Mogoče bi bilo dobro,
če ga pokličeva in mu poveva, da sva tukaj.

KJELL: Ja, daj ga.

ELLING: Rekel sem 'mogoče'.

KJELL: Kmalu bo božič, Elling.

ELLING: Vem, Kjell Bjarne.

KJELL: Komaj čakam. Kaj si mi kupil?

ELLING: Potem ne bo presenečenje.

KJELL: Zate bom jaz sam nekaj naredil. Naredil ti bom –

ELLING: Ne, ničesar mi ne povej. Čakaj.

KJELL: Ne morem.

ELLING: Moraš.

Kjell pogleda na uro.

KJELL: Še sedemindvajset dni, štiri ure, šest minut
in petnajst sekund.

ELLING: Kje je zdaj najina večerja?
KJELL: Še sedemindvajset dni, štiri ure, šest minut
in dve sekundi.

ELLING: Kaj je z najino večerjo?

KJELL: Prvič bova sama skupaj za božič. Komaj
čakam.

ELLING: Ko bova prišla domov, bom telefoniral.

KJELL: Franku?

ELLING: Preden bo Frank poklical naju.

Kjell in Elling dvigneta kozarca.

Trčita.

Glasba.

*Naslednji dialog po telefonu je posnet,
medtem ko se desno spredaj postavlja scena
za naslednji prizor.*

FRANK: Halo? Āsli.

ELLING: Frank? Živjo, jaz sem.

FRANK: Elling.

ELLING: Ja. S Kjellom Bjarnejem sva šla nekaj
malega pojest v lokal blizu naju. Ob petkih
imajo svinjsko pečenko. Sem se moral kar
potruditi, da sem ga prepričal, Kjella Bjarneja.

FRANK: Odlično, Elling.

ELLING: Ampak sem ga le pogovoril.

FRANK: Krasno.

ELLING: A ne, Frank?

FRANK: Ja, Elling. Odlično ti gre.

Glasba: 'Sveta noč'.

*Elling sedi za mizo levo spredaj. Stol pri mizi
gleda proti publiki. Piše v zvezek.*

Ob njem tranzistor.

Desno spredaj božično drevo.

Pod njim veliko zavito darilo.

Dva stola, obrnjena proti drevesu.

Eden na desni, drugi na levi.

Kjell Bjarne sedi na stolu na desni.

Zraven njega telefon.

Tišina.

Kjell vstane.

Počeše se.

Hodi gor in dol po sobi.

Počeše se.

Usede se.

KJELL: Lepo drevo.

Tišina.

Fino, da je plastično.

Tišina.

Tako je bolj božično. Mater, Elling, pa kaj delaš
v kuhinji ob tej uri?

Kjell vstane in se počee.

Hodi po sobi in se čee.

Usede se.

Vstane.

Ne zdržim več, Elling.

ELLING: Šele pet je.

KJELL: Nič nisem spal. Nisem mogel spati.

ELLING: Ti ne spiš.

KJELL: Ne, spim. Včeraj nisem nič spal, to je res.

Cel dan sem čakal.

ELLING: Najprej vsaj potico pojej do konca.

KJELL: Sem jo že.

ELLING: Počeši se.

KJELL: Če se bom še dosti česal, mater, kmalu ne
bo nič več za česat.

*Kjell vzame darilo in gre čez oder do Ellinga na
desni.*

Izvoli, Elling.

ELLING: Zame?

Vzame darilo in ga položi na mizo.

KJELL: Če ti ne bo všeč, se bom ubil.

Elling odvije darilo.

Velika, lično izdelana hišica iz vžigalic.

ELLING: Kjell Bjarne.

KJELL: A bo?

ELLING: Če bo?

KJELL: Sam sem jo naredil.

ELLING: Krasna je.

KJELL: Iz vžigalic. V prostem času sem jo naredil.

Najina hiša je to. Najino stanovanje. Pogledaj, Elling.

A vidiš? To sva pa jaz in ti. Ti si rumeni. Ti je všeč?

ELLING: Če mi je všeč, Kjell Bjarne? To je najlepše
darilo, jebela cesta, ki sem ga kdaj dobil.

Elling vzame majhno darilo iz miznega predala.

To je pa zate, Kjell Bjarne.

KJELL: Zame?

ELLING: Ja, ampak jaz ga nisem sam naredil.

KJELL: Darilo.

ELLING: Vesel božič.

KJELL: Zame.

Vzame darilo.

Mater.

ELLING: Vsaj za božič ne preklinjaj.

Kjell odvije darilo.

KJELL: Porkamalora! Kuli! Kuli!

ELLING: Kuli, ja.

KJELL: Saj ne morem verjeti, ne morem verjeti, o
ti boga, o ti boga – o mater – mater – pa kako
si pa vedel – pogledaj, a vidiš ...

Obrne kuli. (Zadnji del kulija je iz prozorne plastike, v njem plava v gosti tekočini ženska figurica, ki se ob obračanju kulija sleče oziroma obleče.)

In je naga.

ELLING: Ne bi bilo fino, če bi bilo v resnici tako preprosto?

KJELL: Porkamalora, pa kako si vedel, da bi rad blodinko?

ELLING: Zdaj te pa že kar poznam, Kjell Bjarne.

KJELL: Enkratno.

ELLING: Tvoje tudi.

KJELL: Lahko zdaj telefonirava?

ELLING: Pa ne na božič. To bi bilo svetoskrunsko.

S kulijem se igray.

Nenaden grozeč zvok.

Razbijanje in ropotanje.

Elling ugasne tranzistor.

Tišina.

KJELL: Kaj je bilo to?

ELLING: Ššš.

KJELL: Zunaj je bilo.

ELLING šepne: Nehaj dihati.

KJELL: Nekaj je pred vrati.

ELLING: Ne premikaj se.

KJELL: Pred najinimi vrati so.

ELLING: Saj bojo šli stran.

KJELL: Kaj pa, če ne bojo?

ELLING: Ugasni luči.

KJELL: To je najin dom.

ELLING: Ne, Kjell Bjarne –

KJELL: Jim bom že pokazal.

ELLING: Ne puščaj me samega.

KJELL: Saj te ne bom.

Zagrabi božično drevo in ga drži kot palico.

Za vsak slučaj.

ELLING: Ne, Kjell Bjarne, ne – ne –

Kjell odide.

Tišina.

Kjell Bjarne?

Tišina.

Kjell Bjarne?

Kjell se vrne.

In?

KJELL: Ženska je.

ELLING: Kaj pa dela?

KJELL: Nič. V nezavesti je. Na hrbtu leži, pred najinimi vrati. Zgleda, da je padla po stopnicah. Kaj bova pa zdaj?

ELLING: A diha?

KJELL: Ja.

ELLING: Pusti jo.

KJELL: Ne moreva je pustiti. Noseča je.

ELLING: Jo bo že kdo našel.

KJELL: Sem jo bom prinesel.

ELLING: Ne. Saj je nimava kam dati.

KJELL: V sobo za goste.

ELLING: Tam ni postelje.

KJELL: To lahko takoj zrihtava.

Kjell gre k svoji postelji in jo začne potiskati proti desni.

Pomagaj mi malo. Primi, Elling.

Posteljo potiskata proti desni.

ELLING: Kaj pa, če se bo pojavil domnevni oče in bo mislil, da sva jo ugrabila?

Postelja je zdaj na svojem mestu.

KJELL: Daj stol k postelji. Daj no, Elling.

ELLING: Ja, Kjell Bjarne.

Kjell odide.

Elling potisne stol k postelji.

Pride Kjell.

Nosi nosečnico.

Kjell Bjarne, takoj spusti to žensko, preden boš naredil kakšno škodo.

KJELL: Brez skrbi, tisočkrat sem takole nesel svojo mamo.

Nosečnico položi na posteljo.

ELLING: Kdo je to?

KJELL: Kako pa naj vem?

ELLING: Ji je slabo?

KJELL: Še ne. Zaenkrat je samo pijana.

ELLING: Kako ti je ime?

KJELL: Ne sliši te, v nezavesti je.

ELLING: Aja.

Kjell ji z robcem obriše čelo.

KJELL: Saj je čist.

ELLING: Vem, saj sem ga jaz opral.

KJELL: Poglej v njeno torbico.

ELLING: Saj nisem tat.

KJELL: Poglej v njeno torbico, da bova videla, kako ji je ime.

Elling odpre torbico.

Prazna je.

Elling brska po torbici.

ELLING: Reidun Nordsletten. Tukaj stanuje. V stanovanju nad nama. Štiriindvajseti december tisoč devetsto ...

KJELL: Na isti dan ima rojstni dan kot Jezus.

Porkamalora, to je danes! Pa še noseča je.
ELLING: Misliš, da ni samo malo bolj debela?
KJELL: Sigurno, da je malo debela. Ampak sredi
debelosti pa plava vesoljček.
ELLING: Upam, da ni poškodovala otroka.
KJELL: Sedel bom pri njej, dokler se ne zbudi.
ELLING: Je ne bi raje pustila same?
KJELL: Kaj pa, če ji bo slabo?
ELLING: Vsake toliko časa jo bova šla pogledat.
KJELL: Jaz bom kar počakal, dokler se ne bo bolje
počutila.
ELLING: Ne moreš tako, no. Kot kakšen
posiljevalec izgledaš. Prestrašil jo boš.
KJELL: Misliš, da je angel?
ELLING: Zdaj se pa že trapasto obnašaš, Kjell
Bjarne. Franku bom povedal.
KJELL: Zapri vrata.
ELLING: Zdaj znam telefonirati.
KJELL: Zapri vrata.
ELLING: Kaj naj pa jaz delam?
KJELL: Spat pojdi.

Elling odide in pusti Kjella zraven postelje.

Kjell zapre oči in zaspi.

Ziblje se na rokah.

ELLING: Seveda me ne posluša – ne posluša me, ne
– nikoli me ne posluša ... Tri je že od nekdaj zelo
čudno število ... Kjell Bjarne je ušel nadzoru ...
Kjell Bjarne je podaril svoje srce ... Kjell Bjarne je
zaljubljen ... Takoj je treba obvestiti Franka Åslija ...
Postavi telefon na stol in zavrti številko.

Ne ... ne ... ne.

Odloži slušalko.

Najlepše darilo, mater, ki sem ga kdaj dobil.

*Elling gre na zadnji del odra k prazni postelji in
omari.*

Obleče se v pižamo.

Izpod vzglavnika vzame zvezek in baterijo.

Odpri omaro.

Zleze vanjo.

Zapre vrata za sabo.

Tišina.

Nenadoma se prižge tranzistor.

Glasba: Dolly Parton, 'Jolene'.

Kjell se zbudi.

Ugasne tranzistor.

KJELL: Elling? Elling?

Reidun se zbudi.

Kjell pogleda v njuno sobo.

Elling?

Stoji pred omaro.

Reidun vstane in gre v dnevno sobo.

Elling?

Ko Kjell seže, da bo odprl omaro, spregovori Reidun.

REIDUN: Živjo.

Kjell Bjarne steče nazaj v dnevno sobo.

Zagleda Reidun.

Tišina.

KJELL: Kjell Bjarne.

REIDUN: Kje sem?

KJELL: Tukaj. Kjer stanuješ. V stanovanju zgoraj.

Na hodniku sva te našla.

REIDUN: Glava me boli.

KJELL: Padla si.

REIDUN: Napila sem se.

KJELL: Rojstni dan imaš.

REIDUN: Ja.

KJELL: Jaz sem te prinesel noter.

Tišina.

Si ti angel?

REIDUN: Ne. Ti si angel.

KJELL: Porkamalora.

REIDUN: Glava me boli.

KJELL: Ti bom pomagal po stopnicah.

REIDUN: Koga si malo prej klical?

KJELL: Nikogar. Prijatelja.

Tišina.

Božič je.

REIDUN: Vem.

Tišina.

KJELL: Kuli sem dobil. Poglej ...

Obrne kuli.

Pa je naga.

Reidun se zasmeye.

Jo, oprosti.

REIDUN: Hecen si.

KJELL: Pravijo, da sem se tak rodil.

REIDUN: Kdo?

KJELL: Vsi. Odkar vem zase, tako pravijo. »S Kjellom
Bjarnejem ni nič narobe, samo malo hecen je.«

REIDUN: Meni je to všeč.

KJELL: O mater.

REIDUN: Reidun Nordsletten.

KJELL: Vem. Kaj si pa ti dobila za božič, Reidun?

REIDUN: Ne vem še. Mogoče najlepše darilo v življenju.

KJELL: Porkamalora. Letos za božič vsi dobijo, kar
si želijo. Elling, jaz, zdaj pa še ti.

REIDUN: Kdo je Elling?

KJELL: En prijatelj pač.

REIDUN: Imaš rad kavo? Bom skuhala kavo.
KJELL: Grem stavit, da skuhaš najboljšo kavo na svetu.
REIDUN: Pa čokoladne piškote imam.

KJELL: Porkamalora.

*Reidun gre, Kjell ji sledi.
Vrata omare se odprejo.
Iz nje stopi Elling.
Obuje si čevlje.
Obleče plašč čez pižamo.
Zvezek in kuli spravi v žep.
Gre h kuhinjski mizi.
Gleda hišo iz vžigalic.*

ELLING: Najlepše darilo, mater, ki sem ga kdaj dobil.
*Prime hišico in jo trešči v tla.
Razbije se.
Natakne si sončna očala.
In če me ne bo nazaj, Kjell Bjarne, če se mi bo kaj hudega zgodilo, Kjell Bjarne, in me bojo našli mrtvega v jarku, boš ti kriv, Kjell Bjarne, in ti bo hudo in žal, ampak bo prepozno. Mene ne bo več. In takrat boš vedel.
Hoče oditi.
Ustavi se in obrne.
Pogleda po sobi.
Orangutan.
Odide.
Odmor.*

TRETJE DEJANJE

*Zgodaj zjutraj.
Pride Elling.
V plašču, s sončnimi očali in z napol pojedenim hot dogom.
Gre h kuhinjski mizi.
Sname plašč in očala (pod plaščem je še vedno v pižami).
Hot dog položi na mizo.
Nanjo odloži tudi zvezek in kuli.
Gre k postelji desno spredaj in jo porine na zadnji del odra.*

ELLING med porivanjem postelje si prepeva 'I will Survive' Glorie Gaynor: »First I was ... and then I was ... it took all the strength I had ... I spent oh so many nights ... I will survive ... I will survive ... I will survive ...«
Postelja na sredini odra.

Pride Kjell.

Pa ne, da si nazaj? Z repom med nogami. In zdaj bi rad, da ti odpustim?

KJELL: Na večerjo sva povabljena.

ELLING: Midva?

Kjell se začne s pestmi tolči po glavi.

KJELL: Večerja – večerja –

ELLING: Nehaj s tem, Kjell Bjarne.

KJELL: Večerja.

ELLING: Nehaj, da se ne boš potolkel.

Kjell se neha tolči.

Oba naju je povabila?

KJELL: Ja, rekla je, da lahko pripeljem prijatelja.

ELLING: O? Ampak jaz ne morem. Se mi križa s poprejšnjim dogovorom.

KJELL: Kdaj?

ELLING: Takrat, ko bo večerja.

KJELL: Saj ne veš, kdaj bo.

ELLING: Določene stvari je najbolje obdržati zase.

KJELL: Saj ne greš nikoli ven.

ELLING: Preživel si noč z nosečnico.

KJELL: Na njenem kavču sva sedela in ona je

govorila. Odprla je usta in ni ni ni nehala.

Nisem vedel, da lahko en sam človek tako

veliko govori. Spila sva kavo, pojedla piškote in hladno kokoš.

ELLING: Piščanca.

KJELL: Kokoš.

ELLING: Kje si pa spal?

KJELL: Nisem.

ELLING: Žival.

KJELL: Malo prej je šele nehala govoriti.

ELLING: Medtem ko si ti noč presedel na kavču z

nosečnico in se pogovarjal, sem jaz vzel

življenje v svoje roke in šel ven. Šel sem ven in

odkril svojo poklicanost.

KJELL: Všeč mi je.

ELLING: Kaj pa njen mož?

KJELL: Nima ga.

ELLING: Padla ženska.

KJELL: Všeč sem ji.

ELLING: Vsaka spodobna ženska bi poklicala

policijo, ko bi se zbudila – vsa prestrašena, ker

se je zbudila zraven orangutana.

KJELL: Rekla je, da sem angel.

ELLING: Niso vsi angeli beli.

KJELL: Lačen sem.

Gre h kuhinjski mizi.

Elling gre za njim.

ELLING: Satan je tudi angel, padli angel, Princ teme. Kaj ta ženska ne bere časopisov? V mestu mrgoli roparjev in posiljevalcev. *Kjell pobere s tal del hišice iz vžigalic.* Polomila se je.

KJELL: Jo bom popravil.

ELLING: Misliš, da lahko kar tako popraviš, kar se je pokvarilo?

KJELL: Čas je, da greš spat, Elling, Seveda lahko. Njej bom pozneje popravil pipo, ki pušča.

ELLING: Zbudi se v postelji popolnega neznanca in že ga poprosi, če bi ji popravil pipo, ki pušča? Ti je ključ tudi že dala, da boš lahko prihajal in odhajal, kadar boš hotel? Kjell Bjarne, ti si zaljubljen. O tem moram poročati Franku. Ušel si nadzoru.

KJELL: Naj gre v rit vse skupaj, Elling, Jaz grem spat. *Kjell gre k vzglavju postelje na sredini odra. Elling mu sledi do vznožja postelje in mu poskuša preprečiti, da bi jo Kjell potisnil na prednji del odra.* Umakni se.

ELLING: Ne.

KJELL: Svojo posteljo bom prestavil v sobo za goste. *Nekaj časa rineta posteljo sem ter tja.*

ELLING: Sklenil sem, da sobe za goste ne rabiva več.

KJELL: To je moja soba.

ELLING: Jaz rabim knjižnico.

KJELL: Jaz pa hočem delavnico.

ELLING: Knjižnico.

KJELL: Delavnico.

ELLING: Zmeraj sem hotel imeti knjižnico.

KJELL: Delavnico rabiva.

ELLING: Jaz rabim knjižnico. Orangutan.

Kjell lovi Ellinga okoli postelje in čez njo.

Ne – ne – Kjell Bjarne – nehaj – poslušaj me, prosim te – nekaj važnega ti moram povedati – prosim, poslušaj ...

Elling steče v kuhinjo, kjer ga Kjell lovi okoli mize. Pograbi zvezek z mize in steče nazaj v sobo. Skoči na posteljo.

Poslušaj.

KJELL: Premirje.

ELLING: Premirje. Odkril sem svojo poklicanost.

Ponoči so se mi utrnile te besede. Kot bi bile napisane na notranji strani mojih vek.

Bere iz zvezka.

»Sprva se plazimo, nato opotekamo po tej skalni obali. Stopinje v pesku

v smeri proti soncu.

Sinoči sem našel angela,

ki je padel pred moja vrata.

Njeni razmršeni lasje kot krila, udarjajoča ob linolej.

Poslan nama je bil padli angel – z otrokom – pijan na tleh.

Storiva vse, kar moreva.

Kaj več bi lahko še storila?

Vsi romarji se plazijo, nato opotekajo po tej skalni obali.

Stopinje v pesku

v smeri proti soncu.

A ko se znoči,

sva spet na tleh.

Najin čas – je minil.

Na koncu – kot na začetku,

sva komaj začela.»

KJELL: Krščen duš, Elling ... Pa to je poezija.

ELLING: Celo življenje sem taval po tem svetu, ne da bi vedel, da sem pesnik. Ni čudno, da je prihajalo do določenih nesporazumov – če sta moja poezija in moj lastni jezik neodkrita ždela v meni.

KJELL: Hočeš ta hot dog?

ELLING: Knjižnico.

KJELL: Mater, Elling, zakaj ti zmeraj zмагаš?

ELLING: Zato, ker imam prav.

Posteljo prestavita nazaj na zadnji del odra zraven Ellingove.

Pa je.

KJELL: Lačen sem.

Kjell gre k mizi.

Usede se in je hot dog.

ELLING: Pa enega prijatelja sem spoznal. Čisto po naključju. Ko sem se opotekal v temi, sem naletel na literarni večer sodobne poezije.

KJELL: Literarni večer?

ELLING: Vstopil sem. Ves izgubljen, ampak moji stari sovravnici vrtoglavica in tesnoba sta bili nenavadno odsotni.

Luč zamre, hkrati pa reflektor z močnim sojem osvetli pesnico na zadnjem delu odra, ki stoji pred mikrofonom.

PESNICA: Te pesmi sem napisala, ko sem v Kambodži zbolela za malarijo.

»Pajčevina.

Ležim in strmim v pajčevino.

Vsakič, ko se kaj ujame,

jo ti spet raztrgaš.»

Aplavz.

Moja naslednja pesem ima naslov 'Pajek' in govori o fašizmu v vseh njegovih oblikah.

»Curljajoče skozi zamašeni um
zamašene misli
motne sanje
gost kot sirup pot kaplja
ščemenje se mi vzpenja
po hrbtenici
pajek mi pleza po vratu
in globoko v možganih
danes je prišel zdravnik
hladen klinični klik peta
nasmehne se
in ni me več«

Aplavz.

Luč spet kot prej.

Moški iz restavracije (Alfons).

Sedi na stolu desno spredaj.

Vljudno ploska.

Kadi cigaro.

Obrne se proti Ellingu.

ALFONS: Ni to čudno? Slabše, kot je, bolj ploskajo.

ELLING: Tam je bil, sedel je za šankom.

KJELL: Moški iz restavracije?

ELLING: Ja. Si predstavljaš, kako sem bil presenečen?

Kakšno naključje. Hladen kot špricer, s cigaro v ustih.

KJELL: Pa saj ni bilo nobenega moškega. Izmisli si si ga.

ELLING: Ne, Kjell, nisem si ga. Plačal mi je pijačo.

KJELL: Saj ti ne plješ.

ALFONS: Jaz plačam.

ELLING: Hvala. Elling.

KJELL: Ti sploh ne smeš piti.

*Luč zamre, nato reflektor z močnim sojem
osvetli mikrofona.*

Pesnik steče v soj.

Prime mikrofona.

PESNIK: Je kdo tukaj? Oslo, me slišiš? Jaaa. Dajmo zdaj.

»Nikoli se nisem smel dotikati njenih prsi
ampak od spodaj
sem jih lahko videl
kadar je prala.
Izgubljeni sin.
Lahko bi jo pomolzel
sesal gosto lepljivo roso
krepko močno hrano
nobenih možnosti nisem imel

on jo je vrtel okoli svoje osi
vrtel okoli njenega oboda
vsako noč jo je vtaknil vanjo
in zakopal v posteljo
okvir je ječal
pokal in se prekal
krhek les je spustil svoj suhi sok
vedno prežeč v moji glavi
rahal okus zapečatenega tabuja«
»Mami, bi mi ga pocuzala?«

Da vas slišimo, Oslo! Ja. Dajmo. Žur se začenja.

ELLING zakriči: Nehaj.

Luč spet kot prej.

Mikrofona in pesnika ni več.

Kjellu. Bruhal sem.

ALFONS Ellingu: Ti tudi? Pridi, greva od tukaj.

KJELL: Izmišljuješ si, to je spet ena tvojih storij.

ELLING: Ne, pa ni.

ALFONS: Praviš, da si ti tudi bruhal zaradi tega?

Slabše, kot je, bolj ploskajo. Cigaro?

ELLING: Ne, hvala. Ne kadim.

Alfons da Ellingu cigaro.

ALFONS: Vzeml. Prijatelju jo daj.

Elling jo spravi v žep na zgornjem delu pižame.

Greva nekaj spit? Se bova še malo znašala nad sodobno poezijo.

ELLING Kjellu: Zakaj nisem lepo rekel, ja?

*Alfons gre levo zadaj in se ustavi tik pred
stransko kuliso.*

KJELL: Izmišljuješ si.

ELLING: Ne bodi trapast, Kjell Bjarne, zakaj bi si to izmisli? Zdaj mi je jasno, da moram postati skrivnostni underground pesnik 'E'. Že mogoče, da sem mamin sinček, ampak v novi, nevarni različici. Samo še pravi forum za svojo poezijo moram najti, pa bo.

Alfons se ozre.

ALFONS: Spet ti?

ELLING Kjellu: Še eno naključno srečanje.

Alfons se obrne proti stranski kulisi.

ALFONS: Dva hot dog z gorčico, prosim.

ELLING Kjellu: Začutil sem roko usode.

Alfons se vrne z dvema hot dogoma.

ALFONS: Greva malo na sprehod. Še nikoli nisem srečal človeka, čigar telesna reakcija na moderno poezijo bi tako do potankosti izražala moje lastne literarne poglede nanjo – bruhanje.

ELLING: Slučajno imam rad liriko.

ALFONS: Jaz tudi. Kar je absolutno nemoderno.

ELLING: Tako kot jaz. Poleg tega sem alergičen na alkohol. Alkohol me pripravi do tega, da počnem stvari, ki jih pozneje obžalujem. Enkrat sem malo preveč popil skupaj z nekaj fanti. Mama je prišla domov, in jaz sem naredil nekaj, kar še danes obžalujem. Na silo sem ji snel poročni prstan in hotel njeno telo prodati tem 'prijateljem'.

ALFONS: Zanič prijatelji. Boš?

ELLING: Ja.

ALFONS: Hot dog.

Alfons da Ellingu hot dog.

ELLING: Hvala.

ALFONS: Hodiš pogosto na literarne večere?

ELLING: Do zdaj sem živel zelo umirjeno. Redko grem kamorkoli.

ALFONS: Jaz tudi. Zdaj boš to moral spremeniti.

ELLING: In nikoli se nisem znal pogovarjati z neznanci.

ALFONS: Ti nisi neznanec.

ELLING *Kjellu*: In kako prav je imel. Bilo je, kot bi ga poznal vse življenje. Kot da vidi vame. Kot da je že od nekdaj v meni. In je samo čakal na primeren trenutek, da se predstavi. V glavnem sva se pogovarjala o strokovnih zadevah.

ALFONS: Norost je najpomembnejši vir poezije.

Elling odloži napol pojedeni hot dog na mizo in vzame zvezek.

ELLING *Kjellu*: Malo je manjkalo, da mu nisem kar tam, na licu mesta, pokazal svoje poezije. Ker pa sem underground pesnik, moram ostati anonimen.

ALFONS: Nuja po ustvarjanju gre z roko v roki z nujo po uničevanju. Na tej točki se bova pa midva ločila. Hvala, ker si zapravljal čas s starcem.

ELLING: Nikoli nisem imel očeta.

ALFONS: Nekateri imajo pa res srečo.

ELLING: Elling me kličejo.

ALFONS: Zabavno je bilo. Nekateri se samo delajo, ampak ti si pa res nor.

ELLING *Kjellu*: Močan občutek sem imel, da ta človek nujno rabi nekoga, ki bi ga spravil v dobro voljo. Tako da sem mu dal svojo telefonsko številko.

Odpri zvezek.

Alfonsu. Svojo telefonsko številko ti bom dal. *Napiše številko.*

ALFONS: Pišeš dnevnik?

ELLING: Neke vrste.

Iztrga list in ga da Alfonsu.

Na. Pokliči me.

ALFONS: V notranjosti norčeve glave.

ELLING: Je kdo?

ALFONS: Nihče. Samo pravim.

ELLING: Pokliči me.

ALFONS: Ne skrbi, še me boš srečal. Zagotovo.

Alfons odide.

ELLING: Prijatelja sem spoznal. In to čisto sam.

Brez pomoči norveške vlade.

Kjell vzame napol pojedeni hot dog.

KJELL: To je samo zgodba.

Ugrizne v hot dog.

ELLING: Ljubosumen si.

KJELL: Izmisliš si si ga.

ELLING: Ta hot dog ni izmišljen.

KJELL: Ja in? Pa še mrzel je.

ELLING: Misliš, da se mi meša?

KJELL: Čevlje imaš obute.

ELLING: Od kdaj so obuti čevlji znak šibkega zdravja?

KJELL: V pižami si.

ELLING: Rad imam pižamo. Ti pa ne maraš hlač.

KJELL: V pižami si šel ven?

ELLING: Ni bilo časa, da bi se preoblekel.

KJELL: Kako mu je ime?

ELLING: Ne vem.

KJELL: Kje stanuje?

ELLING: Ne vem.

KJELL: Kdaj ga boš spet videl?

ELLING: Ne vem. Svojo številko sem mu dal.

KJELL: Ti je on dal svojo?

ELLING: Misliš, da se mi meša?

KJELL: Napil si se, to je to. Malo preveč si spil, kupil cigaro, domov grede pa še dva hot doga in vse skupaj sanjal.

ELLING: Misliš, da se mi meša?

KJELL: Ne. Ne. Nikakor ne.

ELLING: Spet se začenja – ne, ne, nič ni narobe z mano, nisem si izmisllil, kako pa naj bi si – ne meša se mi, nočem, da se mi zmeša, Kjell Bjarne. Ne že spet. Ker če se mi, se mi bo zmešalo. *Pride Frank Åsli.*

KJELL: Frank. Božič je.

Frank vrže na mizo pismo.

FRANK: Štiri tisoč kron. Telefonski račun za štiri tisoč kron. Vroč linije ali pa stanovanje. Izbira je bila vajina. Po telefonu se ne spoznavajo ljudi. Za prioritete gre.

ELLING: Točno to ti ves čas govorim, Kjell Bjarne. Važno so prioritete, prioritete, prioritete.

KJELL: Prvič slišim.

ELLING: O ne, prvič pa ne.

FRANK: Dosti je. Lepo priložnost sta imela.

Oblecita si plašč, nazaj vaju bom odpeljal.

KJELL: Ampak, Frank!

FRANK: Plašč, dajmo, Kjell Bjarne.

KJELL: Ja, Frank Åsli.

Kjell gre na zadnji del odra.

Iz omare vzame plašč in si ga obleče.

Frank si prižge cigareto.

ELLING: Zmagal si, Frank.

FRANK: Ne. To ni nobena zmaga, za nikogar.

ELLING: Mogoče pa jaz enostavno ne spadam v
realnost, Frank.

Elling vzame plašč z naslonjala stola.

FRANK: Povej mi en sam dober razlog, zaradi
katerega naj vama dovolim, da ostaneta.

Kjell se vrne na prednji del odra.

KJELL: Sem že.

FRANK: Samo en razlog.

Tišina.

ELLING: Kjell Bjarne ima punco.

KJELL: Nimam je.

ELLING: Ja, pa jo ima. Ime ji je Reidun. Nad nama
stanuje.

FRANK: A je to res, Kjell Bjarne?

KJELL: Šele spoznala sva se.

ELLING: Na večerjo ga je povabila.

FRANK: Krasno, Kjell Bjarne, to je pa krasno.

KJELL: Noseča je.

FRANK: Čestitam. To je bilo pa hitro. Elling?

Tišina.

ELLING: Nič, Frank. Bi cigaro? Vzemi cigaro.

Da mu cigaro.

FRANK: Kje si pa to dobil?

ELLING: Kupil sem jo.

FRANK: Ne, je nisi.

ELLING: Ja, sem jo, Frank.

KJELL: Res jo je, Frank.

FRANK: Ne, je ni. Razen če nista bila na Kubi,
ne da bi mi povedala, ali pa če poznata
ekskluzivnega dobavitelja. Pa tudi – te stanejo
celo premoženje.

Zazvoni telefon.

ELLING: Bom jaz.

Dvigne slušalko.

Halo ... ? Ja ... Ja – Elling pri telefonu. ... Vesel
božič tudi tebi, Alfons.

Pokrije slušalko z dlanjjo.

Moj prijatelj Alfons, samo toliko kliče, da mi
zaželi vesel božič ... Oh, en moj kolega, Alfons,
ja, pa en poslovni partner ...

FRANK: Elling je spoznal prijatelja?

KJELL: Ja, Frank, prijatelja.

FRANK: Si ga ni izmislil?

KJELL: Ne, Frank, ni si ga.

ELLING: Daj mi svojo številko. *Franku.*

Frank, nekaj za pisat, pa papir, hitro – Alfons
mi bo dal svojo številko.

Frank da Ellingu telefonski račun in kuli.

... Povej ...

Elling si zapiše.

FRANK: Izgleda, fanta, da vama gre bolje, kot sem
mislil.

KJELL: Ja, Frank, to pa res.

FRANK: Res, ja.

KJELL: Porkamalora.

ELLING: Takoj bom, Alfons.

Odloži slušalko.

Opravičujem se, ampak žal te ne bom mogel
pospremiti v norišnico, Frank, ker ima moj prijatelj
majhen problem in potrebuje mojo pomoč.

FRANK: Obdrži kuli.

ELLING: Ti pa cigaro. Pa še to, Kjell Bjarne, zelo bi ti bil
hvaležen, če bi se lahko zadržal in ne bi preklinjal,
ko se po telefonu pogovarjam s prijateljem.

Gre v sobo in se preobleče.

FRANK: Nobenih vročih linij več.

Frank odide.

Tišina.

Kjell gre proti vratom.

KJELL: V trgovino grem.

ELLING: Prav, prav.

KJELL: Prijatelja imaš?

ELLING: Ja, Kjell Bjarne.

KJELL: Zdaj greš k njemu?

ELLING: Ja, Kjell Bjarne.

KJELL: Če hočeš, grem s tabo.

ELLING: Ne. Ti moraš Reidun popraviti pipo, ki pušča.

KJELL: Pipo lahko izpustim.

ELLING: Ne. Moraš jo popraviti. Res jo moraš. Želiš
si jo popraviti.

KJELL: Všeč sem ji.

ELLING: Kaj pa otrokov oče?

KJELL: Tisti prekleti Španec. Če se bo prasec
slučajno upal še prikazati, bo do vratu v dreku.

Si predstavljaš, da jo gre takole napumpat?

ELLING: Ja, si predstavljam.

KJELL: Potem pa pobegne. Jaz bom pazil, da bo vse v redu z njo. Za otroka bom skrbel, kot bi bil moj.

ELLING: Potem praviš, da se boš poročil z njo? Saj sta se šele spoznala. Nič ne veš o njej.

KJELL: Vem, da dela v avtomatski pralnici.

ELLING: Kako ji lahko zaupaš?

KJELL: Všeč mi je.

ELLING: Kako veš, da te ne izrablja za to, da bi dobila mene?

KJELL: Saj te ne pozna.

ELLING: Točno to, jaz sem enigma.

KJELL: Všeč mi je, zelo mi je všeč.

ELLING: Potem ji pa to povej.

KJELL: Ne vem, kako.

ELLING: Si res tako zabit?

KJELL: Ne znam lepo govoriti. Ne vem, kaj naj rečem.

ELLING: Najbrž si ji ravno zaradi tega všeč. Tak močan, molčeč tip moškega, misteriozen.

KJELL: A to je dobro?

ELLING: Pojdi že v trgovino.

KJELL: Kompot iz suhih sliv bom prinesel. Malo mi nagaja –

ELLING: Res me ne zanima.

Kjell odide.

Dejansko ti gre bolje, Elling, a veš to? Res mi gre. Res ti gre. Vem. Tesnoba je cena, ki jo moraš plačati. Samo še forum za svojo poezijo moram najti, pa bo.

Zvonec na vratih.

Tišina.

Mogoče bo šel stran.

Zvonec.

Mater, pa kdo je to?

REIDUN *za odrom*: Reidun Nordsletten, od zgoraj.

ELLING: Kjella Bjarneja ni doma, v trgovino je šel.

REIDUN: Vem, sem ga videla.

ELLING *samemu sebi*: O, bog pomagaj, v središču ljubezenskega trikotnika sem se znašel.

REIDUN: Si ti Elling?

ELLING: Ja, jaz sem Elling.

REIDUN: Tebe iščem. Spusti me naprej.

ELLING *samemu sebi*: Eno je, da prebiješ vse meje, čisto nekaj drugega pa je, da svoje življenje razbiješ na prafaktorje.

REIDUN: Pogovoriti se morava.

ELLING: Stopi noter.

Pride Reidun.

REIDUN: O Kjellu Bjarneju se morava pogovoriti.

ELLING: A to je to?

REIDUN: Ja.

ELLING: In nič drugega?

REIDUN: Ne.

ELLING: Oh.

REIDUN: Ti ga poznaš bolj kot vsi drugi. Nekaj te moram vprašati.

ELLING: Ne morem ti povedati česar koli o Kjellu Bjarneju.

REIDUN: Zakaj ne?

ELLING: Zato, ker prijateljstvo med moškima terja določeno stopnjo zaupnosti.

REIDUN: Meni se zdi nekaj zelo – zelo – zelo čuden.

ELLING: Čuden?

REIDUN: Čuden.

ELLING: Ljubši mi je angleški izraz 'rare'. 'Rare'.

V smislu neobičajen.

REIDUN: To si pa zelo lepo povedal.

ELLING: Besede so moja močna plat.

REIDUN: Nikoli nič ne reče.

ELLING: Kjell Bjarne premleva.

REIDUN: Premleva?

ELLING: Premleva. Prežvekuje. Dolgo lajtungo ima.

REIDUN: Je imel že dosti žensk?

ELLING: To moraš pa njega vprašati.

REIDUN: Misliš, da sem mu všeč?

ELLING: Ne, Reidun Nordsletten. Kjell Bjarne te ljubi.

REIDUN: Kaj si rekel?

ELLING: Ne morem verjeti, da sem to rekel.

REIDUN: Je rekel, da me ljubi?

ELLING: Ne. Ampak jaz poznam Kjella Bjarneja.

REIDUN: Saj sva se šele spoznala.

ELLING: Ti mu ne vračaš čustev?

REIDUN: Ne ... ja, mu jih, ja – takoj ko sem ga zagledala, sem vedela. Vedela, da so mi ga poslala nebesa.

ELLING: Zdaj pa raje pojdi. Kjell Bjarne se lahko vsak trenutek vrne.

REIDUN: A tako ljubosumen je?

ELLING: Raje ga ne izzivaj.

REIDUN: Hvala.

Poljubi ga na lice.

Hvala ti.

Pride Kjell s stvarmi iz trgovine.

O, Kjell Bjarne. Jaz pa ravno odhajam.

Reidun odide.

ELLING: Kjell Bjarne, kaj za ene suhe slive si pa prinesel?

Kjell izpusti nakupljene stvari, zagradi Ellinga za vrat, ga prikuje na kuhinjsko mizo in začne daviti.

Nič ni bilo, Kjell Bjame – Kjell Bjame – ubil me boš –

KJELL: Fino.

ELLING: Samo pogovarjala sva se – Umiram ...

KJELL: O ne, ne še, najprej boš trpel –

ELLING: Ti si čisto nor.

KJELL: Ja. In zaradi zmanjšane prištevnosti me ne bojo obsodili.

ELLING: Hotela se je pogovarjati o tebi – o tebi sva se pogovarjala. Ljubi te.

KJELL: Ubil te bom.

ELLING: Ljubi te.

Kjell izpusti Ellinga.

Elling vstane in počasi prihaja k sapi.

Ljubi te, Kjell Bjame.

KJELL: To je rekla?

Zazvoni telefon.

Elling se oglasi.

ELLING: Halo ... ja ... ja ... V redu, v redu sem, ravno po stopnicah sem tekel. Kaj pa ti ... ? Še zmeraj te boli? Ti samo sedi, ne vstajaj ... Seveda – že grem.

Odloži telefon.

Alfons. Iti moram.

KJELL: Elling –

ELLING: Prosil me je, če mu grem lahko kupit par stvari tja grede.

KJELL: Nisem te hotel ...

ELLING: Vem.

KJELL: Resno mislim.

ELLING: Zdaj moram iti.

KJELL: S tabo bom šel.

ELLING: Ne. Tukaj počakaj, Kjell Bjame.

Elling si obleče plašč in gre.

KJELL: Elling –

Elling se ustavi in obrne.

ELLING: Ja, Kjell Bjame?

KJELL: Je res, da me Reidun ...

ELLING: Res je. Ljubi te. In jaz sem ji povedal, da tudi ti ljubiš njo.

Elling odide.

KJELL: Porkamalora.

Kjell se usede za mizo.

Prižge tranzistor.

Glasba: Dusty Springfield, "You Don't Have To Say You Love Me".

Sedi in posluša.

Na koncu prve kitice:

Porkamalora.

Tranzistor da bolj na glas tik pred prvo vrstico

refrena. Daje bolj na glas. Tik pred drugim refrenom.

Elling.

Kjell Bjame odide.

Alfons sedi na stolu desno spredaj, gleda predse.

Desno nogo ima na kupu knjig.

Pride Elling z vrečko iz trgovine.

Glasba utihne.

ALFONS: Takole sedim tukaj kot zadnji idiot.

ELLING: Si si kaj zlomil?

ALFONS: Upam, da ne. Zvil sem si jo, ko sem podil mularijo proč od avta na dvorišču. Prekleti mulci. Kot da so kakšna druga živalska vrsta.

ELLING: Koliko knjig.

ALFONS: Poezija. Moja obsesija.

ELLING: Poznaš kakšne?

ALFONS: Pesnike? Nekaj.

ELLING: Pa si ti tudi kdaj?

ALFONS: Zagrešil kakšno pesem?

ELLING: Ja.

ALFONS: Menda sem. Malo sem se igralkal. Pa ti?

ELLING: Jaz si pišem v zvezek.

ALFONS: Ja, saj res. Nisi pozabil piva?

ELLING: Ne.

Da Alfonsu pločevinko.

Oba odpreta vsak svojo pločevinko.

ALFONS: Saj ti ne piješ.

ELLING: Zdaj moram nekaj spiti.

ALFONS: A tako je zdaj to?

ELLING: Tako.

ALFONS: Na zdravje.

ELLING: Na zdravje.

Pijeta.

S to nogo ne moreš hoditi.

ALFONS: Ne. Ampak imam prijatelja, ki mi pomaga.

Prijatelja z literarnimi ambicijami.

ELLING: Naju boš seznanil?

ALFONS: Ko sem bil mlajši, sem se igralkal –

kamor sem šel, sem vzel zvezek s sabo in sem si vse zapisoval. Rog obilja trenutnih videnj, naključnih misli, opazk, omamnih občutij. Vse sem si zapisal.

ELLING: Ja, ja.

ALFONS: Moj zvezek je postal moj prijatelj in brez njega sem bil popolnoma izgubljen.

ELLING: Potem razumeš?

ALFONS: Razumem.

ELLING: Pa zdaj?

ALFONS: Nekega dne sem nehal. Nehalo se je.

Zdaj jemljem življenje takšno, kot je.
ELLING: Koliko knjig.
ALFONS: Knjige te ne razočarajo. Na knjige se lahko zaneseš. Knjige te ne zapustijo. Čuvaj ta svoj zvezek, s svojim življenjem ga čuvaj. Nikomur ga ne pokaži. Rekli ti bodo, da jim ga pokaži, a se za vsako ceno upri skušnjavi.
ELLING: Včasih me pa res prime.
ALFONS: Upri se. Ne bi razumeli.
ELLING: Ampak ti pa bi.
ALFONS: Ja, do neke mere bi razumel. Ne bi pa te niti v sanjah sam prosil.
ELLING: Kaj pa, če bi jaz to hotel?
ALFONS: Počlaščen bi bil. Lahko mi ga pustiš za nekaj dni, da ga bom v miru preštudiral.
ELLING: Mogoče –
Elling seže v notranji žep suknjiča po zvezek.
Ropotanje kant za smeti zunaj.
ALFONS: Prekleta mularija.
ELLING: Še zmeraj so spodaj.
Ropot je vse glasnejši.
ALFONS: Pogledj skozi okno in jim reci, naj se poberejo.
Elling se nagne skozi okno.
ELLING: Mulci! Ti, ja, tam spodaj, pridi ven – nimaš nobenega spoštovanja do starejših? – Kjell Bjarne, si to ti? Kaj pa delaš tukaj?
ALFONS: Kdo je to? Ga poznaš?
ELLING: Kjell Bjarne, moj cimer.
ALFONS: Reci mu, naj pride gor.
Pride Kjell Bjarne.
Elling se obrne proti zadnjemu delu odra.
ELLING: Alfons Jorgensen, Kjell Bjarne. Kjell Bjarne, Alfons Jorgensen.
KJELL: Živjo.
ELLING: A me zalezuješ?
KJELL: Ne, tisti stari avto na dvorišču sem si ogledoval.
ELLING: Saj znam sam skrbeti zase. Prijatelja sem šel obiskat.
KJELL: Pivskega bratca.
ELLING: Ja.
ALFONS: Ellinga sem prosil, da mi je šel v trgovino. Daj Kjellu Bjarneju pivo.
ELLING: Tam je vrečka.
Kjell vzame pivo.
KJELL: Hvala, Alfons.
Odpre pivo.
Kako si si poškodoval nogo?
ALFONS: Ko sem po dvorišču podil mularijo proč

od avta.
KJELL: A tvoj je? Kakšen lepotec.
ELLING: Eh, stara limuzina pač.
KJELL: Buick Century Hardtop. Letnik 59.
ALFONS: 58. Leta 62 sva ga kupila.
ELLING: Alfonsa ne zanimajo avtomobili, a ne, da ne, Alfons? Alfonsa zanima poezija.
ALFONS: Oboje me zanima. Stara je in zarjavela, nisem je vozil, odkar mi je umrla žena.
KJELL: Lahko jo obudim k življenju.
ALFONS: Mojo ženo ali limuzino?
KJELL: Buicka
ALFONS: Lahko poskusiš. Bojim pa se, da je prepozno.
KJELL: Porkamalora.
ALFONS: Eva je umrla 79-ega, Buick pa tudi.
ELLING: Danes je točno dve leti pa pol, odkar je umrla moja mama.
Tišina.
ALFONS: Se zgodi.
Tišina.
KJELL: Vem, da ga lahko obudim v življenje.
ALFONS: Ti kar. Kadar hočeš, lahko delaš na njem.
ELLING: Nikoli mu ne bo uspelo, da bi ga vžgal.
KJELL: Seveda mi bo.
ALFONS: Seveda mu bo. Sem prepričan. In ko mu bo, vaju bom povabil, da se gremo peljat. Da boš imel kaj za napisati v zvezek.
ELLING: Peljati? Hočeš reči ...?
KJELL: Hoče, ja. Peljati se. To pomeni, da se tako dolgo voziš v avtu, dokler se ti da.
ALFONS: Lahko se zapeljemo do moje kočje. Že leta nisem bil tam.
ELLING: V svojo kočjo naju je povabil, Kjell Bjarne.
KJELL: V kočjo. Če nama bo Frank pustil.
ELLING: To se pa Franka prav nič ne tiče.
ALFONS: Kdo je Frank?
ELLING: Čas je, da Franku pristrizeva peruti. Ne bom dovolil, da me bo socialna država omejevala. Zakaj ne bi smel v kočjo od nekoga? Še nikoli v življenju nisem bil v nobeni kočji. Nikoli. Ampak da ta podgana iz socialnega odloča o tem, kaj jaz lahko in česa ne smem?
ALFONS: Razumem.
ELLING: Res razumeš, Alfons?
ALFONS: Ja. Ko bo pravi trenutek, se pogovori s Frankom. Reci mu, naj me pokliče. Ampak najprej moramo popraviti avto. Lepo po vrsti.
KJELL: Kje si dobil vse te knjige?
ALFONS: Veter jih je prinesel.

ELLING: Veliko poezije.
ALFONS: Vzemi, kar hočeš. Jaz bi se pa zdaj, če nimaš nič proti, malo ulegel.
KJELL: Kje je spalnica?
ALFONS: Malo naprej.
KJELL: Ti bom jaz pomagal.
ALFONS: Zapomni si, da moraš ta zvezek čuvati s svojim življenjem in ga nikomur ne pokaži.
Kjell odide z Alfonsom.
Elling vzame knjigo s kupa, na katerem je imel Alfons nogo.

ELLING *prebere naslov*: »Žbebejo te.«
Pride Kjell.
KJELL: Popravil ga bom, da bo v voznem stanju, pa če je to zadnja stvar, ki jo bom naredil v življenju.
ELLING: Pa ti to znaš, Kjell Bjarne?
KJELL: Seveda znam.
ELLING: V kočo naju je povabil.
KJELL: Obožujem ta avto. Čudovit je.
ELLING: Lepši od Reidun Nordsletten?
KJELL: Za kaj so pa vse te preklete knjige?
ELLING: Za brati. In to sama poezija. Ti bi se moral zdaj osredotočiti na Reidun, ne na avto.
KJELL: Vem, da ga znam popraviti, da bo delal.
ELLING: In potem bomo šli vsi v kočo. Si predstavljaš? Jaz pa ti bova šla v kočo. To ti je življenje, Kjell Bjarne: avtomobili, kočice, cesta pred nama, pustolovščina. Greva domov.
KJELL: Kaj pa Alfons?
ELLING: Naj spi. Greva. Elling in Kjell Bjarne. Najnovejša reševalna ekipa mesta Osla za nujne primere. Za nosečnice in starce, pokličite 24 ur na dan. Koča, Kjell Bjarne.
KJELL: Koča.

ČETRTO DEJANJE

Elling v kuhinji.
Proizvodna linija.
Vrečke kislega zelja.
Elling vanje vlaga pesmi.
Kjell Bjarne na zadnjem delu odra.
V postelji.
Stoka.

ELLING: Vse življenje sem spoštoval prizadevanja delavskega gibanja.
Kjell stoka.

Brezdelje je bilo zmeraj moj najhujši sovražnik.
Kjell stoka.
Jaz potrebujem projekte. In to je moj največji projekt. Našel sem forum za svojo poezijo. Kislo zelje. Kupim ga, odprem, vložim pesem in zaprem nazaj. Vsaka vrečka kislega zelja je oplemeniten s pesmijo. Skrivoma jih vrnem na police, naključno izbranih supermarketov, s čimer se izognem odkritju kakršnegakoli logičnega vzorca s strani oblasti.
Kjell stoka.

KJELL: Umiram.
ELLING: Ne umiraš. Kislo zelje, moj forum.
KJELL: Umiram.
ELLING: Zime bo vsak čas konec, kmalu bo pomlad, novo življenje klije, kamor pogledaš, vstani, pojdi ven, veseli se.
Kjell stoka.
KJELL: Ljubše mi je, kadar si slabe volje.
ELLING: Nikoli nisem slabe volje. Slaba volja je proizvod samopomilovanja. Če sem čemeren, vstanem, se nekam brcnem in ne ležim v postelji in se smilim samemu sebi.
KJELL: Ne, raje zležeš v omaro in zapreš vrata za sabo.
ELLING: Ni je omare v celi Norveški, ki bi bila dovolj velika, da bi me zdaj lahko sprejela vase.
Kjell stoka.

KJELL: Umiram.
ELLING: Če boš še dolgo takole stokal, se ti bo začelo vrteti in boš ... bruhal.
KJELL: Ne vzdržim več.
ELLING: Tudi nič bolj jasnih misli nisi.
KJELL: Pomagaj mi, Elling.
ELLING: Naredi kaj, da jo boš impresioniral.
KJELL: Ne vem, kaj naj ji rečem.
ELLING: Prepusti se, Kjell Bjarne. Improviziraj.
KJELL: Improviziram?

ELLING: Improviziraj. Okusi ljubezen.
KJELL: To ni hrana. Ko bi vsaj bila.
Zvonec na vratih.
Elling gre odpret.
ELLING: Ne bodi smešen, Kjell Bjarne. Bi res raje, da bi bila Reidun klobasa?
KJELL: Nehaj. Lačen sem, jesti pa ne morem.
Vstopita Frank in Elling.
FRANK: Nisem mogel prej. Kaj je narobe?
ELLING: Ne morem ga pripraviti do tega, da bi vstal. Že štiri dni samo leži v postelji in jamra.
Kjell stoka.

FRANK: V tvoji sobi je.
ELLING: Tako nama je ljubše.

Frank gre v sobo.

FRANK: Si bolan, Kjell Bjarne?

KJELL: Ne. Umiram.

ELLING: Niti za 'Človek ne jezi se' noče vstati.

FRANK: Se slabo počutiš?

KJELL: Ne.

Kjell stoka.

FRANK: Kaj je narobe?

ELLING: Kjell Bjarne je zaljubljen.

KJELL: Nisem.

ELLING: Si, ja.

FRANK: V žensko, ki te je povabila na večerjo?

ELLING: Reidun.

Kjell stoka.

FRANK: Si šel? Je šel?

ELLING: Ja, šel je. To je bilo pred dvema mesecema.

FRANK: In kako je bilo?

KJELL: Dala mi je narastek z vanilijevo kremo za
sladico. Najboljša sladica na svetu.

Kjell stoka.

Lačen sem.

ELLING: Pojej kaj.

KJELL: Ne morem.

ELLING: Potem pa stradaj.

KJELL: Umiram.

FRANK: In od tiste večerje naprej?

ELLING: Nič. Kmalu bo rodila.

FRANK: Zelo očitno je, kaj je narobe s Kjellom
Bjarnejem.

ELLING: Zabit je in se ne zna niti pogovoriti z njo.

FRANK: Ne, čuti se zapostavljenega, ker bo vsak
čas prišel na svet Reidunin dojenček, in se
zaradi tega še sam obnaša kot dojenček in
tekmuje za Reidunino pozornost. Najraje bi se
izstradal, da bi ga nahranila.

ELLING: S čim?

FRANK: Z dojko.

ELLING: Ni čudno, da je država v takem stanju. Ne,
Frank. On samo tega ne ve, kaj naj ji reče.

KJELL: Kaj je rekel o dojki?

ELLING: Pravi, da si ljubosumen na dojenčka.

KJELL: Tisti prekleti Španec naj se samo približa
otroku, pa mu bom jajca odtrgal.

ELLING: Zdaj vidiš, Frank?

FRANK: Kaj pa skupinska terapija?

ELLING: Ne, Frank, on rabi samo to, da bi se
pogovoril z njo, nič drugega. Na večerjo jo

moraš povabiti ali pa v kino ali kaj takega. In
to takoj, Kjell Bjarne.

KJELL: A jo res moram?

ELLING: Ja, in to takoj.

Elling potegne rjuhe s Kjella.

KJELL: Ne bi šel ti namesto mene?

ELLING: Vstani.

KJELL: Okopati se moram.

ELLING: Saj ti se ne umivaš.

KJELL: Odločil sem se, da se bom zdaj začel.

ELLING: Pojdi jo povabit ven.

KJELL: Kaj naj ji rečem?

ELLING: Samo ven jo povabi.

FRANK: In to takoj, Kjell Bjarne.

KJELL: Ja, Frank Åsli.

Kjell gre.

FRANK: Kaj pa ti? Se tebi kaj dogaja?

ELLING: Ja, Frank.

FRANK: Fino. Kako kaj tvoj prijatelj Alfons?

ELLING: Dobro. Kjell Bjarne popravlja njegov avto.

FRANK: Kjell Bjarne je mehanik?

ELLING: Ja, Frank.

FRANK: Kdo je Alfons?

ELLING: Alfons Jorgensen.

FRANK: Alfons Jorgensen?

ELLING: A je kaj narobe z njim?

FRANK: Ne.

ELLING: Ga poznaš?

FRANK: Precej slaven pesnik. Ampak že leta ni nič
napisal. Žena mu je umrla in takrat je nehal
pisati. Čisto nelogično.

ELLING: Logika je sovražnica razuma, Frank.

FRANK: Jaz nisem tvoj sovražnik, Elling.

ELLING: Ne, Frank.

FRANK: Zakaj imaš toliko kislega zelja?

ELLING: Zaloge si delam za naslednjo zimo.

FRANK: Pazi se, saj veš, da te imam na očeh.
Priden bodi.

ELLING: Saj sem zmeraj.

Frank se nameri, da bo šel.

V tistem pride Kjell.

KJELL: Uspelo mi je!

FRANK: Nikoli mi nisi omenil, da si mehanik, Kjell
Bjarne.

KJELL: Saj me nisi nikoli vprašal.

FRANK: Moral bi mi povedati.

KJELL: Ja, Frank Åsli.

Frank odide.

ELLING: Ne zaupam temu človeku.

KJELL: Uspelo mi je, Elling. Naredil sem to.
 ELLING: Kaj, kaj si – naredil – ?
 KJELL: Ven sem jo povabil.
Na vratih potrka.
Pride Reidun.
 REIDUN: Kjell Bjarne?
 KJELL: Reidun?
 REIDUN: Elling.
 ELLING: Dober dan, Reidun.
 REIDUN: Hvala za povabilo.
 ELLING: Ne zahvaljuj se meni. Zahvali se Kjellu Bjarneju.
 KJELL: Ne, hvala tebi, Elling.
 REIDUN: Ja. Ampak ob kateri uri, Kjell Bjarne?
 KJELL: Reidun sprašuje kdaj.
 ELLING: Ji nisi povedal kdaj?
 REIDUN: Ne, samo ven me je povabil.
 ELLING: Kaj če bi šla kar zdaj?
 KJELL: Zdaj?
 ELLING: Ja, zdaj.
 KJELL: Kaj če bi šla kar zdaj?
 REIDUN: Ja, Kjell Bjarne, to bi bilo v redu. Grem lahko samo po plašč?
Kjell Bjarne pogleda Ellinga.
 ELLING: Ja.
 KJELL: Ja.
 REIDUN: Hvala ti, Elling.
 ELLING: Lepo se imej.
 REIDUN: Bom.
Reidun gre.
 KJELL: Čakaj, Reidun. Počakaj me, Elling. Pojdi z nama.
 ELLING: Ne morem, veliko dela imam.
Kjell odide.
Elling gre k mizi in vzame vrečko kislega zelja.
 ELLING: Tega sicer še nihče ne ve, toda naše mesto ima novega pesnika. »Pesnika kislega zelja.« Enigmatični 'E' bo vsak čas udaril.
Natakne si sončna očala.
Glasba.
Obleče si plašč.
Začne jemati kislo zelje iz vrečke.
Luč pojema, dokler ni svetloba taka, kot bi bil zgodnji večer.
Elling pri kuhinjski mizi.
Ostala je samo še ena vrečka kislega zelja.
Sname sončna očala.
Vzame kislo zelje.
Zadnja kaplja.
Pride Reidun, ki jo lovi Kjell.

REIDUN: Ne – Kjell Bjarne –
 KJELL: Pa te imam.
 REIDUN: Ne – ne –
Lovi jo po sobi.
Ne – ne –
Iz kuhinje stopi Elling.
V roki ima vrečko kislega zelja.
 ELLING: Pa sta nazaj.
 KJELL: Elling.
 ELLING: Nazaj od zunaj.
 KJELL: Ja.
 ELLING: Sta se imela fino?
 KJELL: Super. Reidun sem pokazal buicka.
 REIDUN: Kakšen dober avto. Koliko prostora je noter, kot v plesni dvorani.
 ELLING: Američani so radodarni. Sta šla obiskat Alfonsa?
 KJELL: Ja.
 REIDUN: On je tak srček.
 ELLING: Vaju je povabil?
 KJELL: Ne, kar tako sva se oglasila. Jaz sem malo delal na avtu.
 REIDUN: Kar pozvonila sva. Nič ni imel proti.
 ELLING: Alfons je zelo vljuden.
 REIDUN: Ne, Kjella Bjarneja se je čisto zares razveselil.
 KJELL: Rekel je, da lahko Reidun pride, kadar hoče.
 REIDUN: On je tak srček.
 ELLING: Si že večkrat povedala. Ne smeta nadlegovati Alfonsa.
 KJELL: Reidun mu je pomila celo stanovanje.
 ELLING: Jaz zdaj moram iti.
Vtakne kislo zelje v plašč.
Natakne si sončna očala.
 REIDUN: Kaj pa delaš?
 ELLING: Nič, privat zadeva.
 REIDUN: Sončna očala imaš gor.
 ELLING: Zunaj sem bil. Pošiljke sem raznašal. In zdaj jih grem spet. Še eno pošiljko moram odnesti in moram biti tam, preden bojo zaprli trgovino.
 KJELL: Njegova noga je že precej bolje.
 ELLING: Nogo ti je pokazal?
 REIDUN: Jaz grem gor.
 ELLING: Ja, kar pojdi, saj bo šel Kjell Bjarne takoj za tabo, saj je tvoj prijatelj. Tako kot sva – podobno, nikakor pa ne identično – saj nobeden od naju ni noseč in sva oba moška – prijatelja jaz in Alfons.
 REIDUN: Lahko noč, Kjell Bjarne.
 KJELL: Lahko noč, Reidun.
 ELLING: Vidiš, da se celo z njo lahko sporazumevaš

in da mene sploh ne potrebuješ?

REIDUN: Lahko noč, Elling.

ELLING: Lahko noč, Reidun.

Reidun odide.

Zdaj vidim, kaj se greš –

KJELL: Pomiri se, pomiri se.

ELLING: Ne mi govoriti, naj se pomirim.

KJELL: Pomiri se, Elling.

ELLING: Saj sem miren. Miren sem. V redu?

KJELL: V redu.

ELLING: Daj mi eno cigareto.

KJELL: Saj ti ne kadiš.

ELLING: Vidim, da mi hočeš prevzeti mojega prijatelja Alfonsa Jorgensena. Delaš se, da je on tvoj prijatelj, pa da je avto tvoj ...

KJELL: Nič se ne delam. Ti si tisti, ki si kar naprej kaj izmišljuje.

ELLING: Jaz sem pesnik. Alfons se počuti pod pritiskom. Preveč pritiskaš nanj. Obnašaš se tako, kot da se že od nekdaj poznata. Če nič drugega, imam jaz vsaj svojo poezijo, in tega mi ne more nobeden vzeti.

KJELL: Alfons nas je ta vikend vse povabil v svojo kočo.

ELLING: Ta vikend?

KJELL: Ta vikend.

ELLING: Si popravil avto?

KJELL: Popravil sem ga.

ELLING: Pa ti si genialen, Kjell Bjarne.

KJELL: Porkamalora.

ELLING: Na izlet gremo.

KJELL: Ja.

ELLING: V kočo.

KJELL: Ja. Z avtom.

ELLING: Na deželo. V kočo.

KJELL: Ja. Ti, jaz, Reidun pa dojenček.

ELLING: Zakaj mora pa še ona zraven?

KJELL: Reidun je moja prijateljica.

ELLING: Jaz ne bom vzel nobenega prijatelja zraven.

KJELL: Alfons je tvoj prijatelj.

ELLING: Je, ja. Vikend na deleži. Če bo Frank dovolil.

Naslednji pogovor po telefonu je vnaprej posnet.

ELLING: Halo, Elling pri telefonu.

FRANK: Živjo, jaz sem, Frank. No torej, glede vikenda –

ELLING: Poslušaj, Frank –

FRANK: Glejta, da se bosta lepo obnašala.

ELLING: Ne moreš nama prepričati.

FRANK: Lepo se obnašajta na izletu v kočo.

Glasba: 'Driving Along in My Automobile'.

Luči močnejše zasvetijo.

Kjell in Reidun porivata Kjellovo posteljo desno spredaj.

Ellingova ostane levo zadaj.

Miza na sredini odra.

Pride Elling s spalno vrečo.

ELLING: Nocoj se bom sprehajal ob obali kot trezni Dylan Thomas.

Kjell in Alfons premakneta mizo in stole na sredino.

REIDUN: Kako je lepo.

Reidun gre.

ALFONS: Moralo bi biti vse v redu, razen če niso prejšnji najemniki vsega skurili, da bi se pogreli.

ELLING: To pa zato, ker mi je končno uspelo spraviti iz sebe vse, kar se je zarotilo proti meni in mi preprečevalo, da bi prišel sem, celo policija.

ALFONS: Mene so zasledovali. Voznika, ne tebe.

KJELL: Še dobro, da ni nobeden nič pil.

ELLING: Se pravi, da jaz nisem zanimiv, to pa zato ne, ker pač sedim na zadnjem sedežu. Jaz sem imel bližnjih srečanj z zakonom že več kot preveč. Spet pa ne toliko, da bi bil zaradi tega izobčenec kot tak, priznam, da ne, a čisto dovolj, da me poznajo. Interpol gotovo ve zame. Kmalu po tistem, ko mi je umrla mama, me je policija ugrabila iz mojega stanovanja. Zelo verjetno me ves čas nadzorujejo.

Pride Reidun s posteljino.

REIDUN: Tisto je bila rutinska kontrola. Vozniška pa prometna.

ELLING: Že mogoče, za nepoučene. Ampak, Alfons, se tebi ni zdelo niti malo čudno, da je poznal toliko podrobnosti o tvojem avtomobilu?

ALFONS: Ljubitelj starih avtomobilov pač.

ELLING: In policaj. Policaji niso nikoli samo 'nekaj pač', zmeraj so kaj. Meni se je zdelo zelo sumljivo že to, kako je pozdravil. »Tole pa je mašina, eh?«

ALFONS: Samo prijazen je hotel biti.

ELLING: Si opazil, kako sploh ni reagiral, da bi mi preprečil, ko sem odprl pokrov motorja in mu rekel, naj preveri tefting.

REIDUN: Zato ne, ker si kvasil take neumnosti.

ELLING: In točno takrat nas je spustil naprej.

REIDUN: Zasmilili smo se mu.

ELLING: Razkrinkal sem ga.

KJELL: Cev od hladilnika je bila.

ELLING: Tam, od koder jaz prihajam, rečem temu tefting.

ALFONS: Znaš ti slučajno jadrati, Elling?
KJELL: Elling je star mornar. Malo ga vprašaj o
Karibih, Alf.

Elling desno spredaj s spalno vrečo.

Reidun levo zadaj s posteljnino.

Kjell na sredini odra.

Kje bom jaz spal, Alf?

ALFONS: Kjer hočeš. Tri sobe so.

ELLING: Lahko sva tukaj, Kjell Bjarne.

REIDUN: Tam je najina soba, Kjell Bjarne.

ELLING: Pa tebi ni jasno, da to ni mogoče?

KJELL: To se te prav nič ne tiče.

ELLING: Ona je bolna, ti si bolan. To je bolno.

Kako lahko sploh pomisliš? Saj boš vendar
otroka zmečkal.

REIDUN: Ne boš rabil spalne vreče.

ELLING: Zaradi nekaj opolzkega seksa si pripravljen
postati tudi morilec?

REIDUN: Postlati nama grem.

Reidun stopi levo zadaj in preoblači posteljo.

ELLING: Raje ne.

ALFONS: V mesto bom skočil po malo vina.

Alfons odide.

Kjell se pridruži Reidun levo zadaj.

ELLING: Morilec.

Glasba.

Reidun in Kjell preoblačita posteljo.

Elling razgrne spalno vrečo desno spredaj.

Usede se nanjo, vzame zvezek in kuli.

ELLING bere: »Nekateri dnevi so lepi,
drugi pa ne.

Da lahko prenesemo,

kar moramo prenesti,

da prenašamo bremena,

s katerimi smo rojeni,

in vmes ... nekaj ... nekaj ...

in čaj.

Mati, nisem pozabil.«

Kjell in Reidun pogrinjata mizo.

Ko končata, se usedeta.

Reidun prižge cigareto.

Pride Alfons s časopisom.

Na zadnjem delu odra v temi.

ALFONS: Elling,

Elling potisne zvezek pod spalno vrečo.

Tak mir je spodaj pri jezeru.

ELLING: Ja. Sem pomislil, da bi mogoče spal zunaj.

ALFONS: Dober kraj za pisanje. Mesečina.

ELLING: Ja.

ALFONS: Večerja. Aja, skoraj sem pozabil – tole te
bo mogoče zanimalo.

Da Ellingu časopis.

Tukaj. »Pesnik kislega zelja.«

ELLING bere: »Kare Svingen (27) je bila več kot
presenečena, ko je odprla običajno vrečko kislega
zelja, ki ga je kupila v trgovini, in našla v njej – »

ALFONS: Pesem. Ki so jo tukaj natisnili. Celó,
podpisano z 'E'.

ELLING bere: »Po vsej Norveški se tisoči
spršauejo, kdo je skrivnostni underground
pesnik 'E'. Vsi govorijo o njem. Po njegovem
debiju se spršauejo, kdaj bo spet udaril.«

ALFONS: Gotovo ga zelo mika, da bi se razkril.

ELLING: Ne, ostati mora anonimn. Ostati mora, kar je.

ALFONS: Večerja.

*Elling in Alfons se pridružita Kjellu in Reidun
pri mizi.*

KJELL: Tako je rekel Frank Åsli.

ALFONS: 'Precej slaven pesnik'.

KJELL: Točno tako je rekel Ellingu. »Alfons je
precej slaven –«

ALFONS: A tako?

KJELL: A ni bilo tako, Elling?

ELLING: Nekaj takega, ja.

KJELL: Pa da si nehal.

ALFONS: Nisem jaz nehal. Nehalo se je. Žena mi je
umrla in vse se je nehalo. Moja muza me je
zapustila.

ELLING: Bom jaz pospravil mizo.

ALFONS: Saj se nič ne mudi, Elling, počakaj. Usedi
se. Popij kaj.

Alfons napolni Ellingov kozarec.

Elling se usede.

ELLING: Vem, kakšne so moje dolžnosti. Reidun
kuha, jaz pa čistim.

KJELL: To je bila pa najboljša obara na svetu. Kje si
se naučila tako kuhati?

REIDUN: Pri gospodinjstvu.

ALFONS: Jaz se nisem v šoli nič naučil.

REIDUN: Šola je bila sranje.

ELLING: Ti si se naučila kuhati. Oba z Reidun znata
z rokami, Alfons.

REIDUN: To je spretnost.

ELLING: Na njenem kavču vadita.

KJELL: Mene je vlada poslala v posebno šolo, v
kateri so se učili sami idioti.

ALFONS: Mene so pa moji starši poslali v posebno
šolo, v kateri so učili sami idioti.

ELLING: Kjell Bjarne se je naučil brati šele takrat, ko je dobil prvo pornografsko revijo.

REIDUN: Delavska stranka je kriva, da je naše šolstvo tako za en drek.

ELLING: Ne, takega govorjenja pa ne bom dovolil, ne bom ti dovolil, da bi govorila take reči.

Midva oba, moja mama pa jaz, noben od naju za to ne krivi delavske stranke.

REIDUN: Oni so bili na oblasti.

ELLING: Če je hiša v slabem stanju, to ni zaradi par trhljih desk.

ALFONS: V podobah se izraža.

ELLING: Od kod so pa prišle trhle deske?

REIDUN: Z gradbišča.

ALFONS: Zelo dobro, to mi je všeč. Dajte še malo vina.

KJELL: Elling ga ne bo.

ELLING: Sam odločam o sebi, svoboden sem, natoči.

ALFONS: Si prepričan?

KJELL: Elling?

ELLING: Prepričan.

ALFONS: Zakaj pa ne, treba se je malo spustiti z vajeti.

REIDUN: Odvisno, kako dolge so.

ELLING: Moje zelo.

REIDUN: Nisem rekla, da so kratke.

KJELL: Ne, ni rekla.

ELLING: Kaj pa ti veš, morilec?

ALFONS: O, lepo, zgleda, da se nam obeta vihar na noč.

ELLING: Kdo je bil tisti, ki je trhle deske pritihotapil na gradbišče?

KJELL: Elling, nehaj.

ELLING: Ne. Ona je tako pametna. Ti si tako pametna, Reidun, ti pa tvoje gospodinjstvo. Ti povej, od kod so prišle trhle deske.

REIDUN: Z gradbišča. Socialdemokratski laburisti so jih prinesli.

ELLING: Ne! Kupljene in plačane so bile s strani CIE in KGB-ja. Oni so prinesli trhle deske.

REIDUN: Zakaj se pa potem name dereš? Kar njih pokliči in se deri nanje.

Reidun gre levo zadaj do postelje.

KJELL: Ne bi smel narediti tega.

Kjell vstane.

ELLING: Kjell Bjarne –

KJELL: Spat grem.

ELLING: Sto kil vagaš.

Kjell gre levo zadaj.

Morilec.

ALFONS: Napijva se. Ti pa jaz. Privoščiva si. Svet in moderno poezijo. Kaj pa vem, mogoče mi boš

celo pokazal kaj, kar imaš napisano v tem svojem zvezku. Nažriva se ga.

ELLING: Ne, hvala Alfons. Jaz grem zdaj ven. Rad bi šel ven. Hodit ob obali. Ob skalni obali.

Elling gre desno spredaj, kjer je spalna vreča. Alfons potone v temo. (Zadnji del odra ni osvetljen.)

To se je moralo zgoditi. Moralo je priti do tega. Do trenutka, ko se je Kjell Bjarne moral odločiti. Odločil se je.

Meče kamenčke, ki se odbijajo od vodne površine.

Sprva se plazimo ... nato se opotekamo ... in pademo. Ampak ko se znoči ... na koncu – kot na začetku –

Kjell pride.

KJELL: Elling.

ELLING: Kjell Bjarne. Prijatelj moj dragi –

KJELL: Nazaj moram.

ELLING: Oh.

Tišina.

Kaj?

KJELL: Nič.

ELLING: Kaj bi rad?

KJELL: Nič.

ELLING: Potem pa pojdi spat.

KJELL: Si lahko sposodim tvoje gate?

ELLING: Nikakor ne.

KJELL: Ampak moje so umazane.

ELLING: Prej bi bil mislil na to.

KJELL: Kako pa naj bi vedel? Tega pa res nisem mogel vedeti.

ELLING: Kako dolgo jih že imaš na sebi?

KJELL: Težko rečem.

ELLING: Težko rečeš, koliko tednov, eh?

KJELL: Mislil sem, da bom spal s tabo.

ELLING: A tako? Jaz pa itak ne štejem, kaj?

KJELL: Ne. Ja.

ELLING: Kaj pa moje nogavice? Te tudi?

KJELL: Seveda.

Elling si začne slačiti hlače.

ELLING: No, kaj zdaj stojiš? Slecí gate.

KJELL: Seveda.

Oba si slečeta spodhujce.

Kjell Bjarne si obleče Ellingove.

Ti se kar sprosti in obleci moje, kadar se ti bo zdelo.

ELLING: Na glavo si jih bom dal.

KJELL: Po želji. Pogledj me, kako izgledam?

ELLING: 'Rare', kot bi rekli Angleži. V smislu
'neobičajno'.

KJELL: Hvala.

ELLING: Ne. Zahvali se mi, kot se spodobi. Kjell
Bjarne.

Kjell Bjarne mu ponudi roko.

KJELL: Hvala.

Tišina.

Rokujeta se.

Kjell Bjarne odide v temo levo zadaj.

ELLING: Hvala, Kjell Bjarne. Pa vso srečo!

*Elling se uleže na spalno vrečo in poskuša
zaspati.*

Glasba.

Ko svetloba ugaša, se zasliši iz teme zadaj:

KJELL: O ne – ne – o mater – porkamalora – yes
– Eeeeeeeelling!

Tišina.

*Luč na prednjem delu odra razsvetli noč v
zoro.*

ALFONS za odrom: Elling,

KJELL za odrom: Elling,

ALFONS za odrom: Elling,

KJELL za odrom: Elling,

Pride Kjell.

A tukaj si?

ELLING: No, a je moje spodnje perilo naredilo čudež?

KJELL: Začelo se je.

ELLING: Da greš takole kričat moje ime.

KJELL: Si me slišal?

ELLING: Ja, pa cela Norveška tudi.

KJELL: Začelo se je. Reidun rojeva.

ELLING: Reidun rojeva, medtem ko se midva
pogovarjava?

KJELL: Rešilca sva poklicala. Odpeljali so jo nazaj v Oslo.

Nekaj se je zapletlo. Jaz sem kriv – prav si imel.

ELLING: Ne trapaj, Kjell Bjarne. To je zaradi njene
starosti. V taki starosti je zmeraj bolj verjetno,
da se bo kaj zapletlo.

ALFONS za odrom: Elling? Kjell Bjarne?

KJELL: Alfons čaka v avtu.

ELLING: Potem pa pohitiva.

KJELL: Kaj pa tvoje gate?

ELLING: Kar imej jih.

Elling in Kjell odideta.

Pride Alfons.

ALFONS zavpije: Elling,

Pobere Ellingovo spalno vrečo.

Zagleda zvezek na tleh.

Pobere ga.

Elling, Moja muza.

Alfons odide.

Glasba.

Luči močno posvetijo.

Elling in Kjell sedita za mizo na sredini odra.

Prazne steklenice vina.

Pijeta iz zelo velikih kozarcev.

KJELL: Vsako sekundo lahko rodi – šestintrideset
ur in pet minut in ... in ... ta hudič se kar naprej
premika ... sekund. Kaj pomeni hidrokefalen –?

ELLING: Spij še kaj.

KJELL: Naredi kaj.

ELLING: Saj delam.

Napolni jima kozarca.

Kjell zvrne svojega na dušek.

KJELL: Kje je Alfons?

ELLING: Domov je šel.

Desno spredaj pride Alfons.

Ellingov zvezek položi na tla pred stol.

Usede se in gleda zvezek.

Iz žepa vzame majhno ploščato steklenico in pije.

Gleda zvezek.

ALFONS: »V norčevi glavi«, nova pesniška zbirka
Alfonsa Jorgensena?

KJELL: Kmalu bom postal oče.

ELLING: Pijan si.

KJELL: Nisem pijan.

ELLING: Če se ga napiješ, te bojo poslali direk-
t nazaj v norišnico. Spij še kaj. Jaz bom še enega.
Napolni jima kozarca.

ALFONS: »Dnevnik norca«, Alfred Jorgensen?

ELLING: Na zdravje.

KJELL: Na zdravje.

Pijeta.

ALFONS: »Delo norca«, Alfred Jorgensen?

Gre in pobere zvezek.

Ne.

Sedi in gleda zvezek.

Zavoni telefon. Kjell se oglasi.

Ne. Prekleti Elling, Prekleti, prekleti, prekleti.

Obleče si plašč.

Vzame zvezek.

Preklet osel.

Alfons odide.

Tišina.

Kjell odloži slušalko.

Tišina.

ELLING: No?

Tišina.

KJELL: Punčka je. Skoraj pet kil, Elling. Ogromna punčka. Si slišal, Elling? Skoraj pet kil.

ELLING: Večja bo od tebe, Kjell Bjarne.

KJELL: Elling – Elling – Elling, ti si pravi prijatelj, karkoli se bo zgodilo jutri, karkoli nama bojo naredili, hočem, da to veš. Tečen sem bil, ker sem se bal. Potem sem pa srečal tebe.

Maminega sinčka.

ELLING: Zaspil zdaj.

Elling pomaga Kjellu do postelje.

KJELL: Kje boš pa ti spal?

ELLING: V svoji sobi.

KJELL: V svoji sobi?

ELLING: Ja.

KJELL: Zapri vrata za sabo.

ELLING: Bom.

KJELL: No, lahko noč.

ELLING: Lahko noč.

Elling sedi za mizo.

Mamin sinček – 'E', anonimni glas tihih nočnih ulic. Toda kako dolgo še? Kako dolgo še?

Zaspi.

Glasba.

Noč do jutra.

Na vratih pozvoni.

Elling se zbudi.

Prižge si cigareto.

Zvonec.

Odklenjeno je.

Pride Frank Åsli.

Boš cigareto, Frank?

FRANK: Nehal sem. Saj ti ne kadiš.

ELLING: Ne, ne kadim.

FRANK: V predsobi je vse pobruhanano.

ELLING: Kjell Bjarne.

FRANK: Kakšen svinjak je tukaj.

ELLING: Alkohol je kriv.

FRANK: Kje je Kjell Bjarne?

ELLING: V postelji.

FRANK: V svoji sobi?

ELLING: Odpelji naju, Frank. Pripravljena sva.

FRANK: Tokrat vama je pa res ratalo. Briga vaju vse skupaj.

ELLING: Grem zbuditi Kjella Bjarneja.

FRANK: Pusti ga. Bruhanje pojdi pomit. Potem pa lahko prebereš tole.

Položi knjigo na mizo.

ELLING: Ja, Frank.

FRANK: Pa glej, da jo boš pravočasno vrnil, iz knjižnice je.

Frank gre pogledat Kjella.

Elling odpre knjigo.

ELLING: »Zbrana dela« Alfonsa Jorgensena.

FRANK: Si prepričan, da ni mrtev?

ELLING: Frank! Frank, čez tri tedne jo je treba vrniti.

FRANK: Saj sem ti rekel, da je iz knjižnice.

ELLING: Se pravi, da moram biti tukaj, da jo bom lahko vrnil?

FRANK: Ja.

ELLING: Naju ne boš odpeljal?

FRANK: Kam?

ELLING: V norišnico.

FRANK: Norišnice so za norce. Normalni ljudje se pa poveselijo, proslavijo, spiyejo kaj, preveč popijejo in bruhajo, ko se jim rodijo otroci. Vzemi aspirin, pomij svinjarijo. Čestitam. »I'll be back«.

Frank gre.

Elling gre in poskuša zbuditi Kjella.

ELLING: Kjell Bjarne ... Kjell Bjarne ... zbudi se,

Kjell Bjarne – vse je normalno ... midva sva normalna – *Pride Alfons.*

ALFONS: Živjo.

ELLING: Normalno je, da bruháš, ko se ti rodi otrok.

ALFONS: Živjo.

Elling pusti Kjella pri miru.

ELLING: Alfons –

ALFONS: Vem. Ravnokar sem srečal Franka Åslija.

Mislim, da sem ga učil enkrat v osemdesetih.

Nič se ni spremenil. Dobrosrčna barabica. Vrata so bila odklenjena. Tole sem našel.

Da zvezek na mizo.

ELLING: Si prebral?

ALFONS: Mikalo me je.

Alfons se obrne in skoraj že odide.

Aja, »Pesnik kislega zelja« –

ELLING: Ja?

ALFONS: Pozabil sem ti povedati.

ELLING: Kaj?

ALFONS: Precej dober je.

ELLING: Se ti zdi?

ALFONS: Zelo.

Alfons odide.

ELLING: Porkamalora.

Kjell se usede.

KJELL: Elling – umiram.

KONEC

motivacijskih razlogov za sodelovanje v omenjeni temi. Pri Ellingu je moč opaziti manipulativni (psevdomanipulativni) zanos, takrat ko Kjella Bjarneja prepriča, da bo imel v sobi za goste knjižnico, ne pa avtomehanične delavnice, čeprav njegove manipulacije niso planirane in namerne. Elling je hkrati hudomušen, zbadljiv in nagajiv, v osnovi pa dober človek, kar kaže na dokaj pozitivno osebnost. Občutki slabe vesti, ko opisuje svojemu prijatelju Alfonsu, kako je hotel prodati svojo mamo kot cipo, so pa le znamenje njegovega poštenja in trenutne slabosti zaradi opitosti. Pri Ellingu bi bilo zmotno vpletati njegove na prvi pogled socialno fobične težave v fobije ali fobičnost. On se sicer izogiba socialnim okoliščinam, vendar v ozadju ni problem njegovo samospoštovanje ali bojazen pred kritiko, temveč se abnormnosti pojavljajo v socialni interakciji in to doživljanje in vedenje ni spremljano s fiziološkimi parametri (tremor, slabost, slinjenje ipd.).

Ko se človek sooča z iracionalnimi strahovi, potem govorimo o tesnobi oziroma anksioznosti, ki jo omenja tudi sam Elling. V trenutku, ko bi moral Elling prvič sam v trgovino, se tudi njemu zgodi nekaj podobnega. Vendar Ellingu uspe preseči svojo anksioznost s svojimi sposobnostmi, s čimer jo lahko do neke mere preseže in kasneje morda celo obvlada. Elling tudi omenja, da sta stari sovražnici vrtočlavica in tesnoba spet na delu. Vrtočlavica se v tem primeru le

konvertira iz tesnobe, in to lahko pripišemo reakciji na afektivno situacijo. Elling je zaradi svoje inteligence in domišljije poseben, je umetnik, zato želi postati pesnik, zato doživlja stvarnost iz različnih zornih kotov ...

Kaj pa Kjell?

Njegov krvni brat Kjell Bjarne, kot je naslovil enega od romanov svoje tetralogije Ingvar Ambjørnsen (*Krvna brata*), po katerem je nastala dramatizacija Simona Benta, je diametralno nasprotje svojega duhovnega voditelja, kot se poimenuje Elling ob prvem srečanju s preprostimi 'cimrom', ki je slekel hlače, medtem ko je zaprosil 'svojo ljubljeno' za ženo. Kjell vedno teži h konkretizaciji, ni metaforičen in nima razvitega abstraktnega mišljenja tako kot Elling. Zato uboga avtoriteto, zato hoče seksati s prvo žensko, ki jo sreča, zato sledi Ellingu, ki mu daje smisel v tem življenju. Hkrati pa Kjell tudi daje, daje varnost, kupuje hrano, posluša zgodbe, je zvest in preprost. Ellingu je podoben v svojem pozitivizmu in hudomušnosti. Njegovi obsesiji sta seks in hrana, preokupacija z elementarnim, nagonskimi potrebami. Ob srečanju z nosečo Reidun postane Kjell njen angel varuh. On je njen angel, ona pa njegov, oba skupaj pa sta kombinacija gledalčeve domišljije. Konec komedije ostaja odprt, seveda pa lahko v gledalcih upravičeno vzbudi upanje na srečen konec.

**Intervju z dobitnikom
srebrnega celjskega
grba Renatom
Jenčkom**

Renato Jenček je stopil na oder celjskega gledališča v sezoni 1991/92 in v tem času odigral več kot štirideset vlog. Izkazal se je kot interpret različnih žanrov: od komedije do tragedije, v klasičnih in sodobnih besedilih, tako v predstavah za odrasle kot v predstavah za otroke in mladino. V sedemnajstih letih neumornega ustvarjanja je na odru SLG Celje pustil velik pečat, obogatil celjsko kulturno življenje in s svojim ustvarjalnim žarom zaznamoval tudi slovenski gledališki prostor.

Kakšen je bil tvoj prvi, najzgodnejši stik z gledališčem?

Moje zanimanje za gledališče se je zbudilo ob prvih recitacijah v osnovni šoli. Bil sem priden učenec s poslušom za slovenščino in zato zelo primeren za recitale. Kasneje je prišel na vrsto dramski krožek, nato amatersko gledališče Postojna. Velik vtis name so napravile tudi predstave ljubljanske Drame, ki smo jih obiskali, ko sem bil še gimnazijec.

Kdaj si se odločil, da želiš postati igralec?

Sama zamisel, da poskusim srečo na sprejemnih izpitih na AGRFT pa se je porodila prof. Ireni Zorko, ki je bila tudi mentorica angleškega krožka in je tam opazila nekaj mojih burnih izpadov, reakcij. Zdele so se ji precej teatralne. Ker se, pošteno priznam, v celoti nisem videl na nobenem drugem faksu (plan B je bil študij slovenskega jezika in primerjalne književnosti), sem pač šel na sprejemne. Bil sem generacija, ki je morala takoj po maturi na služenje vojaškega roka, zato se mi je zdel vpis zelo oddaljen. Sploh pa sem imel po samih sprejemnih izpitih tako slab občutek, da rezultatov niti nisem šel pogledat. Prof. Zorkova, ki je bila blizu gledališkim krogom, je bila zopet tista, ki me je po telefonu obvestila, da sem izpite opravil in da bi bilo morda vendarle fino, če se grem tudi vpisat. No, tako se je začela ta moja kalvarija ... (Smeh.).

Kako je Kranjčana, ki je otroštvo in mladost preživel v Postojni, zaneslo na štajerske konce?

Najprej sem dobil štipendijo v takratnem PDG Nova Gorica (opomba: danes SNG Nova Gorica), ki mi je nekako tudi najbolj odgovarjalo. Vedel sem, da bom lahko veliko delal, kar mi je takrat zadostovalo. Že med študijem me je zaznamoval Dragan Živadinov in celotno gibanje NSK. Stik s fizičnim gledališčem in drugačno estetiko, dramaturgijo, stik z gledališčem, ki se je upalo odločati o percepciji gledalca, me je popeljal na pot raziskovanja samega sebe in me zapisal med iskalce gledališke resnice, ki je lahko (!) drugačna od resnice stvarnega sveta in vendar bližja kozmičnim zakonom, ki jih moramo odkriti v našem življenju. V PDG sem eno sezono gostoval še kot študent, nato sem se vrnil na akademijo za diplomsko predstavo pri prof. Korunu (večji del študija pa sem bil v letniku prof. Dušana Mlakarja in prof. Kristijana Mucka). Kot absolvent sem se vendarle odločil za delovno razmerje v Drami SNG Maribor. Kmalu po mojem prihodu pa je tam prišlo do spremembe vodstva in v estetiki bližča se nisem našel, zato sem z veseljem sprejel ponujeno delo v Celju – takrat pod umetniškim vodstvom Blaža Lukana. Tako se je začel tek na dolge proge.

Član celjskega ansambla si od sezone 1991/1992 in v tem času si ustvaril preko štirideset vlog. Katere so ti ostale v najlepšem spominu? Je tudi kakšna vloga, ki se je ne spominjaš prav rad? Najbrž se vseh lepih in manj lepih stvari spominjamo v nekem kontekstu časa. Ti spomini so sestavljeni iz mnogoterih

Evrofilija Igor Sancin in Renato Jenček

Howard Katz Tjaša Železnik in Renato Jenček

Šah mat Jagoda, Renato Jenček in Miro Podjed

dejstev, pogledov, barv ... Včasih je tisto, kar je naokrog, pomembnejše od samega centra dogodka. Poseben je spomin na Dušo Škof (opomba: režiserka uprizoritve *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*) in nastajanje predstave *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*. Ogromno lepih in energetsko polnih spominov se mi porodi na predstavo *Bližje* (Patricka Marberja) v režiji Vinka Möderndorferja, ki smo jo igrali na 'Odrupododrom': napeta energija z vulkanskimi izbruhi ..., in seveda razbita arkada na generaliki pred očmi publike. Po petih letih so mi iznad očesa odstranili zadnji košček stekla, ki se je skrival pod kožo ... Izjemno lep in prijazen študij Goldonijevega *Sluge dveh gospodov*, krasna mračnost v predstavi *Halštat*, obe v režiji žal že pokojnega Francija Križaja. Pa nesrečni *Florentinski slamnik*, kjer sem si tik pred koncem študija zvil nogo in nato s svežim mavcem komaj odigral premiero do konca. Kaj me je bolj bolelo:

velik žal na podplatu, ko so mi mavec odstranili, ali stavek Vita Tauferja: »Na vajah si bil 50 odstotkov boljši ...«? Odkupil sem se z likom očeta v nenavadni poeziji predstave *To ti je lajff*. Tisoč spominov privre na površje, ko se takole ozreš nazaj. *Igra s pari* Matjaža Zupančiča, *Kulak* pod režijsko taktirko vojvodinskega Slovača Michala Babiaka, Lucentio v *Ukročeni trmoglavki* Janusza Kice, *Tartuffe* v režiji Mileta Koruna, ne nazadnje *Howard Katz* – veliko prezgodaj umrla predstava, izjemna naloga, ko se celo življenje odvrti na odru in se mi še danes vračajo slike in stavki, občutki ... Potem še velika satira v *Evrofilijo* Borisa Kobala. Ta krasen občutek, da lahko ljudi nasmejiš ..., in ta groza, da bi morda lahko bilo še boljše.

Ko igralec stopi z odra, je konec odrske čarovnije, ko se predstava preneha igrati, počasi zbledi tudi v spominu

gledalcev in ustvarjalcev. Kako se spopadaš z minljivostjo gledališča?

Zdi se mi tako kot v življenju: težiš k večnosti in po dolgih letih si rečeš: »Hvala bogu, da vse mine ...« Ni me groza. Zbledijo predstave, vloge. Žalost me popade, ko se zavem, da se neka pomembna resnica spet oddalji in umre. Otožen postanem, ko se spomnim, kaj vse sem odkril pri nekem študiju, koga vse spoznal ..., pa mi je zdaj že daleč. Depresija me popade, ko se zavem, kaj vse sem zgrešil in zagrešil. Ampak zato sem tak, kot sem, in zato: »Je ne regrette rien.«

Za tabo je dolga in pestra ustvarjalna pot mnogih vlog v žanrsko zelo različnih predstavah. Kako se zdaj kot zrel in izkušen igralec lotevaš študija vloge? Je kakšna bistvena razlika, če se spomniš na študije vlog v svojem začetnem igralskem obdobju?

Seveda je razlika. Ogromno je razglašljanj o samem študiju vloge, lika ... Veliko hitreje pridem do glavne črte, ki vodi skozi tekst oziroma predstavo, lažje razumem jezik režiserja ... Veliko več garam na tekstu. Včasih so se besede lažje vtisnile v spomin, pa tudi niso bile tako pomembne. Stavke kolegice: »Igra s tabo je pa čisti rokenrol ...«, v smislu improvizacij in netočnih iztočnic me je pripeljal do večje 'tehnične' discipline, natančnosti, ki pa še vedno dopušča variabilnost ritma, tempa in navdiha. Čustva, barve, koncentracija ..., vse to se sestavi, ko so besede in stavki v glavi, na jeziku.

Kaj je tisto, kar te še vedno, po toliko letih in vlogah, očara in začara v gledališču?

Velikokrat me očara ravno sozvočje stvari, o katerih sem govoril prej. Ko začutiš, da se stvari dopolnjujejo in zazvenijo, se na odru ustvari posebno

Ljudje in miši Renato Jenček

To ti je lajf Renato Jenček

vesolje, posebna stvarnost. Z leti postane človek pozoren tudi na drobce, detajle, trenutke – tudi to je dovolj. Razveseli me hudomušna iskra v očeh kolegice, kolega.

V filmu Vinka Möderndorferja *Predmestje* si odigral glavno vlogo Marjana. Kaj je bil največji izziv pri ustvarjanju te vloge?

Občutki ob filmu *Predmestje* so še vedno mešani. Ogromno delo, dober film in tisti neznosni občutek, da bi moral ustvariti še več. Velika izkušnja, velika šola. Največji izziv je bil seveda prenesti ves ta svet junaka tistega časa na kamero. Premalo sem upošteval zakonitosti medija in hotel preveč naenkrat. Nekateri stvari mi niso zapele tako, kot sem hotel, kljub temu da sem dolgo časa razmišljal o romanu, scenariju, avtorju, režiserju. Priznam, da bom lažje govoril o filmu čez leta ..., ali pa nikoli.

Če bi lahko izbiral, bi raje igral v gledališču ali na filmu?

Delo na filmu ali televiziji je nekaj popolnoma drugega kot gledališče. Teater ljubim.

Kako ločuješ svoj odrski svet od privatnega? Pustiš vloge v gledališču ali jih nenehno носиš s seboj in jih gneteš?

Ločevanje privatnosti in ustvarjanja? To je neka čudna, neulovljiva črta. Po eni strani črpaš iz svoje zaznave sveta in ustvarjaš za svet – torej si neizogibno povezal ta dva sveta, privatnost in umetnost. Po drugi strani pa po izreku prof. Mlakarja igralci veliko lažje ustvarjamo like ali poteze, ki jih ne nosimo v sebi. Vendar tebe najbrž zanima ločevanje družinskega življenja in službe. To skušam ločevati, samo najnujnejše povezujem. A zadnje čase se samo še opravičujem otrokom, ker me pač ni doma. Žena pa me, kot kaže, razume.

Težko je uskladiti vse naše urnike in dnevi so pogosto prekratki za vse obveznosti. Tako mnogokrat vstajam ob zori, da se spoprimum z vlogo tistega dne. Načelno pa seveda poskušam puščati vloge tam, kamor tudi spadajo – v gledališču. Včasih ni lahko.

V začetku leta si namesto Borisa Cavazze vskočil v novogoriško uspešnico *Duohtar pod mus!* Kaj za igralca pravzaprav pomeni 'narediti vskok' - poskuša vlogo oblikovati čim bolj podobno kot njegov predhodnik ali pa poskuša znotraj že zastavljene vloge ponuditi čim več svojega? Kako si se na odru spopadel s primorskim narečjem, glede na to, da že toliko let živiš in ustvarjaš predvsem v celjski regiji?

V vlogo Geronta v predstavi *Duohtar pod mus!* sem vskočil z velikim veseljem in seveda s strahospoštovanjem. Stopiti v čevlje Borisa Cavazze ni mačji kašelj, zato

sem bil povabila iskreno vesel. Sploh sem se razveselil, da sem dobil priložnost sodelovanja s starimi prijatelji iz Nove Gorice in iz Kopra. V predstavo, ki ima za sabo 80 ponovitev v manj kot letu dni in tak renomé, je treba vstopiti previdno. Izjemno lepo sem bil sprejet, z velikim zaupanjem, in prav to je bila zelena luč, da sem lahko vnesel svojo energijo in svoje barve, ki se menda tudi lepo podajo predstavi. Vesel sem, da sem lahko uporabil domače postojnsko narečje in se tako nekako vrnil h koreninam. Zelo sem vesel tega sodelovanja, ker biti del tako uspešne predstave, je velik izziv. Poleg tega je to predstava, ki pobira iz tradicije commedie dell' arte in je ne srečamo – kljub vsem žlahtnim komedijam – prav pogosto na Celjskem in Štajerskem. Izjemno pozitivna ekipa, ki je z Iztokom Mlakarjem in Vitom Tauferjem naredila mali čudež. Pozitivna energija, ki mi napolni baterije za dlje časa.

V prvi slovenski uprizoritvi komedije *Elling*, ki bo svojo premiero doživela septembra, igraš naslovno vlogo. Kakšen je Elling? Glede na to, da je trenutno čas dopustov in počitnic in so vrata gledališč zaprta, me zanima, če sta Renato Jenček in Elling tudi na počitnicah ali pa je Elling v procesu nastajanja vloge in predstave nenehno s tabo?

Lagal bi, če bi dejal, da sem ves čas mislil in delal na Ellingu. Vsake toliko se mi oglašja kot slaba vest, kot nekaj, kar potrpežljivo čaka in počiva v meni. Do konca julija sem še snemal televizijski film Vinka Möderndorferja *Vaja zbora* in res sem potreboval odklop in polnjenje baterij. Elling je naporen, pedanten, zahteven in poln domišljjskih zgodbic – pa tudi strahov, ki jih mora premagati. V času nastajanja se predvsem prepuščam razmišljanju o tekstu. V nekem trenutku Elling odkrije pesnika v sebi in pove prijatelju: »Ni čudno, da je prihajalo do nesporazumov, če pa so pesmi ležale neodkrite v meni ...« Avtor vidi umetnost kot terapijo ali možnost komunikacije med nenavadnimi svetovi, dušami. Je poezija oziroma umetnost univerzalen jezik, ki poveže ljudi? Zakaj se nekdo boji deklice s punčko v roki? Elling je danes še prosojen, ampak ko boste tole prebirali, bo imel že vse organe in bo meso in kri.

Kdaj začutiš največji igralski adrenalin? Ko se odpira zavesa, ko se kar naenkrat začne pregledna vaja, ko se začne generalka. Ko čakam na vajo. Ko se

v prvem prizoru skušam spomniti stavka iz 3. dejanja.

Kaj pa popremierska depresija, se te kdaj loti? In kaj je najboljše zdravilo zoper njo?

Seveda poznam tudi popremiersko depresijo. Po naporni noči je treba na odrešilni sprehod ob Savinji ali nekam v gozd. Najboljše zdravilo pa je, da se posvetim velikim problemom mojih majhnih hčera in še večjim problemom moje drage žene. Je pa res, da jih punce zadnje dni pred premiero skrbno skrivajo pred mano, da bi imel svoj mir, za kar sem jim neizmerno hvaležen. Mwa. Lubike moje.

Kakšni so bili tvoji občutki, ko si izvedel, da si prejel nagrado srebrni celjski grb? Grba sem se iskreno razveselil. Igralci smo redko zadovoljni s svojim delom. Vedno ostaja en prazen kotiček, neka senca, rahel dvom ... Pred podelitvijo sem se ujel – po napornih vlogah in predstavah – da sem zadovoljen in malo celo ponosen na svoje delo. Ne tisto površno zadovoljstvo z evforično zanesenostjo, ampak sreča harmonije in samo čisto malo tistega bedastega nasmeška zmagoslavja se mi je prikradlo na ustnice. Tu pa tam. Mi lahko zamerite? Včasih nas mora kdo pobožati. Je pa res, da je vse minljivo, kot sem že rekel, in pred vsako novo vlogo vse ostalo ne pomeni nič. Mogoče gre vse skupaj zgolj za pikico lažje. Takšno je to življenje.

Intervju naredila Tatjana Doma.

Kristijan Guček, Renato Jenček, Miro Podjed

Renato Jenček, Kristijan Guček

Renato Jenček, Kristijan Guček

Mamin sinček: dobitek ali poguba?

Stereotip o maminih sinčkih in mamah, ki jih obožujejo, je kulten. Sega že v čas Abrahama Lincolna, ki se je v anale maminih sinčkov zapisal s svojo znamenito izjavo: »Vse, kar sem ali sem si želel biti, dolgujem svojemu angelu - svoji mami.« Tu je seveda tudi tolikokrat navedeni Sigmund Freud, začetnik uporabe termina »Ojdipov kompleks« v psihoanalitične namene. Freudova teorija Ojdipovega kompleksa je postala prevladujoča metafora za razvoj moštosti in odrasel moški, ki ohrani tesen odnos s svojo mamo, tvega, da bo označen kot mamin sinko. Tu je še Norman Bates iz filma *Psiho* in še bi lahko naštevali.

Na to, ali se bo moški razvil v maminega sinčka, vplivajo predvsem štirje dejavniki.

Zaščitništvo

Že majhen fantek je lahko pretirano odvisen od mame zaradi njene poudarjene zaščitniške ljubezni. Kadar dela napake, si mama zanje izmišlja izgovore in utemeljitve. Ker mu ni treba prevzemati odgovornosti, se je sčasoma začne izogibati.

Prevzem pooblastil

Matere, ki so ali spet nenadoma postanejo samske, sinovom kaj rade predajo »pooblastila« prvega moškega v hiši ter jim to tudi jasno, glasno in ponosno povedo - to pa moškega žal prav nič ne nauči o sredstvih za doseg takšnega cilja; ta postane tako samoumeven, da se kot »gospodarji hiše« vedejo tudi v poznejšem partnerskem razmerju.

Razvajanje namesto vzgajanja

Matere, ki imajo dva otroka različnih spolov, pogosto vzgajajo hčere in razvajajo sinove. Hči ima policijske ure, sin ne, hči mora opravljati dnevna gospodinjska opravila (likanje, kuhanje, pomivanje ipd.), sin tedenska opravila zunaj hiše.

Pretirano prijateljstvo z mamo

Številne matere spreobrnejo svoje sinove v najboljše prijatelje in zaupnike, kar moškega nauči, da je odgovoren za ženske, namesto da bi jim znal prisluhniti ter se pravilno odzvati na

njihove potrebe in pričakovanja. Tako odraste ob predpostavki, da mora reševati ženske probleme; če temu v poznejši partnerski zvezi ni kos, takšna zveza navadno propade.

Maminega sinčka lahko prepoznamo v različnih življenjskih situacijah. Najbolj tipične so naslednje situacije.

V stanovanju

Če ste še samski ali sveže zaljubljeni in niste prepričani, ali ste morda naleteli na maminega sinčka, so naslednji opozorilni znaki povsem očitni. Takoj, ko vstopite skozi vrata njegovega stanovanja, boste zaznali mamino navzočnost (čeprav je ni tam, razen če se je seveda »slučajno« oglasila na kavo). Mamin sinček je nadvse gostoljuben tip, ki vas bo prijazno sprejel in tudi preostanek njegovega stanovanja se vam bo zdel tako prijetno domačen. Najverjetneje mu ga je pomagala okrasiti njegova mama. Naj vas ne preseneti mamina slika na vidnem mestu stanovanja. V kuhinji kopiči posode s hrano, ki mu jo je na zalogo skuhal mama. Ima predpasnik ustrezne barve, rokavice za pečico in podstavke za skodelice. Nasploh ima vse stvari, ki jih najdemo v kuhinji vsake ženske, z odvečnimi vred, tudi kuharske knjige, ki mu jih je seveda dala – mama (ne da bi mu dala tudi priložnost, da sam kaj skuha).

V družbi

Mamin sinček si na vso moč prizadeva odkriti svoj videz majhnega fantka in pri

tem utegne biti neprijetno agresiven. Rad se razkazuje in pogosto pokaže pomanjkanje nadzora nad seboj. V skrajnih primerih nikoli ne odraste in tudi ko mama umre, nadaljuje z iskanjem njenega lika. Takšni znaki so vidni na vseh področjih življenja: izražajo se v njegovi osebnosti, samopodobi, predstavi o tem, kakšne bi morale biti ženske, moralnih načelih, delovni etiki, vodenju gospodinjstva in »edinemu« načinu pečenja piščanca - maminem, seveda.

V partnerskem razmerju

Mamin sinko ne more narediti ene same poteze, ne da bi se posvetoval z mamo. Vsak dan se pogovarja z njo, in to dolgo, včasih celo skrivaj. Rad ji pomaga, celo v najmanj primernih trenutkih – to, da sta se punco ali ženo ravno odpravljala v kino ali na praznovanje obletnice poroke, zanj ni izgovor, da ne bi mami priskočil na pomoč pri izbiri bele tehnike za njeno novo kuhinjo. Zato se ženska ob njem počuti podrejeno, neprimerno in prizadeto.

Nekaj nasvetov za mame, kako vzgajati sina, da ne postane mamin sinček

- Fant, ki odrašča v domu brez očeta, potrebuje moškega vzornika. V vzgojo vključite dedka, strice in bratrance ter sinu omogočite, da vas vidi v ljubečem odnosu z moškim - pa naj gre za sodelavca ali platonskega prijatelja. To bo namreč vplivalo na to, kako bo vaš sin v prihodnje vstopal v odnose z ženskami.

Ne idealizirajte, a tudi ne kritizirajte moških, saj tako sinu pošiljate napačna sporočila. Prepričan bo namreč, da to, kar govorite o drugih moških, menite tudi o njem.

- Kritika ni tako učinkovita, kot je učinkovito nagrajevanje dobrega vedenja. Vedenje, ki ga nagrajujete, je vedenje, ki ga bo sin ponavljal.
- Že v rani mladosti se s sinom pogovorite o tem, kaj pričakujete od njega. Naložite mu odgovornosti in ga naučite skrbeti zase: nakupovati, kuhati, prati posodo in perilo, likati, služiti denar in z njim upravljati.
- Povejte mu, da od njega pričakujete, da si bo poiskal stanovanje in postal neodvisen.
- Poiščite pravo razmerje med ljubeznijo in disciplino.

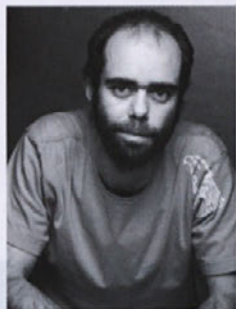
Objavljeni prispevek je povzet po članku: Neža Žigon, *Mamin sinček: dobitek ali poguba? Življenje z Ojdipom*, revija Viva, 123 / februar 2004.

Jaka Hawlina, avtor glasbe

Jaka Hawlina (1973) se je začel z glasbo ukvarjati že v otroštvu. Obiskoval je glasbeno šolo in igral z družinskim bendom doma in na morju ter na turnejah tudi po Italiji in Franciji. V srednji šoli je igral v raznih jazz-fusion bendih in se vpisal na srednjo glasbeno šolo. Še naprej je igral jazz, vendar ga je bolj vleklo v eksperimentalno glasbo. Igra pri različnih glasbenih zasedbah, bendih in sodeluje pri različnih projektih, že več kot deset let pa je stalnica Autodafe. Sodeloval je pri ustvarjanju glasbene podobe za razne lutkovne in gledališke predstave ter televizijske oddaje. Sicer je učitelj glasbene vzgoje na osnovni šoli. Skupaj z Luko Ropretom sta avtorja in izvajalca glasbe naslednjih predstav: lutkovno-glasbene komedije *Prišli trgovci z novci* (režiserka Eka

Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2003), gledališke predstave z maskami, živo godbo in petjem v cirkuški preobleki *Cirkus Butale* (režiserka Eka Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2004), *Lažnivi Kljukec* (režiserka Eka Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2006), lutkovne predstave *Kdo je napravil Vidku srajčico* (režiserka Eka Vogelnik, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2007) in avtorja glasbe za animirani lutkovni seriji *Bisergora* ter *Pozabljene knjige naših babic* (za epizodo o Trdoglavu in Marjetici sta prejela tudi nagrado na prvem festivalu animiranega filma v Izoli leta 2000). Jaka je sodeloval pri ustvarjanju in izvedbi glasbe za kratki animirani film *En prišparan tolar* (režiser Borko Radešček, 1998) v izvedbi društva Kinetikon.

Luka Ropret, avtor glasbe

Luka Ropret (1978) se je z glasbo začel aktivneje ukvarjati v poznem otroštvu. Po končani srednji glasbeni šoli v Ljubljani je nekaj let študiral in poučeval kitaro v glasbenih šolah ter sodeloval na mednarodnih glasbenih taborih. Odkar ni obnovil pogodbe o zaposlitvi, je glasbenik. Igra in snema v različnih glasbenih zasedbah, od pretežno akustičnih, kot sta Brina in Autodafe, spremljevalni bend Matjaža Romiha, do urbanejših, kot sta Menu B ter Smokes & Shuffles. Poleg tega sodeluje tudi v glasbenih projektih trenutne narave in ustvarja glasbene podobe lutkovnih in gledaliških predstav ter otroških in mladinskih televizijskih serij, za kar je prejel tudi nekaj priznanj. Skupaj z Jako Hawlino sta avtorja in izvajalca glasbe naslednjih predstav: lutkovno-glasbene komedije *Prišli trgovci z novci* (režiserka

Eka Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2003), gledališke predstave z maskami, živo godbo in petjem v cirkuški preobleki *Cirkus Butale* (režiserka Eka Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2004), *Lažnivi Kljukec* (režiserka Eka Vogelnik, Kinetikon in Cankarjev dom, 2006), lutkovne predstave *Kdo je napravil Vidku srajčico* (režiserka Eka Vogelnik, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2007) in avtorja glasbe za animirani lutkovni seriji *Bisergora* in *Pozabljene knjige naših babic* (za epizodo o Trdoglavu in Marjetici sta prejela tudi nagrado na prvem festivalu animiranega filma v Izoli leta 2000). Luka je sam ustvaril in izvajal glasbo za predstavo *A. D. 2007* (režiser Brane Potočan)s plesno skupino Fourklor, ki je bila otvoritvena predstava festivala Puf v Pulju v juniju 2007.

Nagrada strokovne žirije za najboljšega igralca v sezoni 2007/2008 v skupnem projektu Za zaveso SLG Celje in NT RC za vloge v predstavah *Maček Muri*, *Punca na zofi* in *Borza slovenskih karakterjev*.

Utemeljitev:

Žirija je v teh različnih igalskih stvaritvah prepoznala širok igralčev razpon, s katerim je celovito in prepričljivo odigral svoje vloge. Navdušil je s svojo mladostno igrivostjo, s pevsko-plesnim talentom in igalsko zrelostjo, tako v stranski kot tudi v glavnih vlogah.

Borza slovenskih karakterjev Kristijan Guček in Barbara Medveček

Maček Muri Kristijan Guček in Bojan Urnek

Roald Dahl ČAROVNICE (The Witches)

Igra za mladino

Prva slovenska uprizoritev

Avtor dramatizacije **David Wood**

Prevajalec **Jakob Jaša Kenda**

Režiser **Miha Alujevič**

Roald Dahl je o svojih zgodbah za otroke izjavil:
*»Svoje stališče izrazim z blaznim pretiravanjem.
Samo na tak način uspeš pri otrocih.«*
Eden njegovih zelo pogostih motivov je,
da ljudje niso to, kar se zdijo.

V *Čarovnicah* (1983) deček po smrti staršev ostane sam z babico. Babica mu najraje pripoveduje o spominih na svojo mladost ali pa razburljive zgodbe o čarovnicah, ki izgledajo kot navadne ženske, v resnici pa sovražijo vse otroke. Ker babica zboli, odideta na morje v prijeten hotel na južni obali Anglije, da bi si ona čimprej opomogla. Tam pa so se istočasno na kongresu zbrale tudi vse angleške čarovnice, na čelu z Veliko velečarovnico, s ciljem iztrebiti vse otroke v Angliji. Nadvse napeta zgodba, kjer se prepletata laž in resnica, polna čarovniških coprnij in napetih preobratov, z nenavadnim koncem.

Premiera 4. oktobra 2008

Gledališki list
Slovenskega ljudskega gledališča Celje
Letnik 58, sezona 2008/09, številka 1
Izdaja Slovensko ljudsko gledališče Celje.

Vse pravice pridržane.

Za izdajatelja Tina Kosi
Urednica Tatjana Doma
Lektor Simon Šerbinek
Fotograf Damjan Švarc
Oblikovanje Alten10
Tisk Grafika Gracer
Naklada 1.000 izvodov

Celje, Slovenija, september 2008

Celje - skladišče
D-Per

97/2008/2009

5000023043.1

COBISS